

Grant Thornton

Grant Thornton Haber Bülteni

Sayı: 34 / 2025 2. Sayı / Yılda 2 Sayı Hazırlanır / Ücretsizdir

“

İş dünyasının değerli temsilcileri,

Dergimizin yeni sayısı ve güzel haberlerle karşınızdayız.

2025 bizim için yoğun ve birçok mutlu gelişmenin yaşandığı bir yıl oldu. İki ayrı ofisimizi yeni adreslerine yerleştirdik. Bursa ofisimizi Balat Mahallesi'nde Ofis 4200'e, Ankara ofisimizi ise Mustafa Kemal Mahallesi'nde Tepe Prime İş ve Yaşam Merkezi'ne taşındık. Böylece ekiplerimizin daha mutlu ve verimli çalışmaları için son teknoloji ile donatılmış iki yeni ofis birimini bünyemize katmış olduk.

Bir diğer gelişme ise mart ayında yaşandı. Şirketimiz Eren Bağımsız Denetim A.Ş., 6 Mart 2025 tarihli KGK Kurul Kararları ile 'Sürdürülebilirlik denetimlerini yürütmeye yetkili bağımsız denetim kuruluşu olarak' belirlendi. Bu kapsamda, TSRS ile uyumlu raporlama ve sınırlı güvence denetimi zorunlu ilk uygulama dönemi 31 Ekim 2025 tarihi itibarıyla sona ererken hazırladığımız raporlarla, bir milat niteliğindeki bu yasal düzenleme kanalıyla müşterilerimize katkı sağladık.

Dergimizin yayına hazırlandığı günlerde Grant Thornton Türkiye yönetiminden bir grup temsilci olarak Amerika Orlando'da gerçekleştirilen global konferanstaydık. 1 Ocak 2026'da Global CEO olarak bayrağı devralacak olan Greg Keith'in, yeni döneme ilişkin heyecan verici hedef ve planlarını dinledik. Önümüzdeki günlerde sadece Türkiye'de değil, tüm dünyada yepyeni gelişmelerle karşınızda olacağız.

Bu sayımızda, nakdi sermaye faiz indirimi uygulamasında %0 oran ve tartışmalı konular, Türk iş dünyasından değerlendirmelerle sürdürülebilirlik yatırımlarına bakış, Türkiye sürdürülebilirlik raporlama standartlarının ilk uygulama dönemi sonrasında genel değerlendirme ve geleceğe yönelik beklentiler, dış ticarete gözetim uygulamasında yeni dönem, bilgi teknolojileri risk yönetimi ve denetim fonksiyonunun kurumsal dayanıklılık üzerindeki etkisi, yeni indirimli kurumlar vergisi sistemi, yayımlanmış seçkin özetlerin yönetici özetleri ve ekonomik bozulma dönemlerinde büyüme hakkında makalelerimizi bulabilirsiniz.

Sağlıklı ve mutlu bir yeni yıl dileriz.

Emin Taylan
Grant Thornton Türkiye
İcra Kurulu Başkanı

”

İçindekiler

2025 / 2 Yayımlanmış Seçkin Özelgeler Yönetici Özetleri	6
Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarının İlk Uygulama Dönemi: Genel Değerlendirme ve Geleceğe Yönelik Beklentiler	14
Nakdi Sermaye Faiz İndirimi Uygulamasında %0 Oran ve Tartışmalı Konular	16
Gözetimde Bir Düşüm Daha Çözüldü. Darısı Gözetimin KDV'sinin İndirilmesinin Başına	22
Yeni İndirimli Kurumlar Vergisi Sistemi	26
Bilgi Teknolojileri Risk Yönetimi ve Denetim Fonksiyonunun Kurumsal Dayanıklılık Üzerindeki Etkisi	30
Sürdürülebilirlik Yatırımlarına Bakış: Türk İş Dünyasından Değerlendirmeler	34
Ekonomik Bozulma Dönemlerinde Gelişmek: Büyüme Yolunda Bir Farklılaştırıcı	40

Fatih Güven

Partner
Vergi Hizmetleri

fatih.guven@tr.gt.com

2025 / 2 Yayımlanmış Seçkin Özelgeler Yönetici Özetleri

GELİR VERGİSİ KANUNU

Tamamlayıcı Sağlık Sigortası Ödemesinin İşverene Süresinde Bildirilmemesi Halinde Vergi İndirimi Hakkında Özelge

“...kurumunuz personeli tarafından küçük çocuğu adına 14/10/2023 -14/10/2024 dönemine ait tamamlayıcı sağlık sigortası poliçesine esas prim ödemelerine ilişkin belgelerin Temmuz/2024 tarihinde kurumunuza ibraz edilmesi nedeniyle, belgelerin ibraz edildiği ay dahil olmak üzere (Temmuz 2024) kalan ay sayısı toplamına bölünmek suretiyle aylık prim tutarı hesaplanacak, her aya ilişkin indirilebilecek azami tutarı geçmemek üzere personelin ücret matrahının tespitinde indirim konusu yapılabilecektir.”

Personel, sağlık sigortası prim ödeme belgelerini işverene geç ibraz ederse, belgelerin sunulduğu ay ve kalan dönemler için aylık bazda indirim uygulanabilir. Önceki aylar için geriye dönük indirim mümkün değildir.

Avukatın Baro Yardımlaşma Sandığına Ödediği Aidatların Gelir Vergisi Matrahından İndirilip İndirilemeyeceği Hakkında Özelge

“...bağlı bulunduğunuz baronuzun yardımlaşma sandığına üyeliğin isteğe bağlı olması ve bu sandığa ilişkin aidat bedellerinin mesleki kazancınızın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan zorunlu bir ödeme niteliğinde olmaması nedeniyle bahse konu sandığa ödenen aidatların serbest meslek kazancınızın tespitinde hasıllattan indirilmesi mümkün bulunmamaktadır.”

Baro Yardımlaşma Sandığı üyeliği isteğe bağlı olduğundan, bu sandığa ödenen aidatlar mesleki kazancın elde edilmesiyle doğrudan bağlantılı kabul edilmez ve gider yazılamaz.

Teknoloji Geliştirme Bölgesinde Geliştirilen Teknoloji Projesi ile İlgili Olarak Bölge Dışında Geçirilen Süreye Ait Ücretlerin Gelir Vergisi Stopajı Teşvikinden Yararlanıp Yararlanmayacağı Hakkında Özelge

“... teknolojik bir buluşu, ticari bir ürün, yöntem veya hizmet haline dönüştürmek maksadıyla faaliyet göstermiş olduğunuz İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsüne bağlı Teknopark alanı içerisinde geliştirdiğiniz ve Endonezya’da kurulu olan desalinasyon ve tuz üretim tesisinde deniz suyundan temiz su elde edilmesi aşamasında kullanılmak üzere firmanızın patentli teknolojisi olan ve teknopark bölgesinde yer alan üretim birimlerinde ticari ürün haline getirdiğiniz “...” ve kristalizasyon ürün teknolojisinin, adı geçen ülkede devreye alınması ve tesis işletme aşamalarında söz konusu ürün teknolojisi hizmet vermek üzere gönderilecek personelinizin, 4691 sayılı Kanun kapsamında gelir vergisi stopaj teşvikinden faydalanması mümkün bulunmamaktadır.”

Teknoloji geliştirme bölgesinde geliştirilen ürünün Endonezya’daki devreye alma ve işletme aşamalarında görev yapacak personelin ücretleri, 4691 sayılı Kanun kapsamındaki gelir vergisi stopaj teşvikinden yararlanamaz. Bu personel Türkiye’de yerleşik sayıldığından, ücretleri gelir vergisi tevkifatına tabidir.

Türkiye’de Yerleşmiş Olmayan Kişilere Verilen Sağlık Hizmetlerinde İndirim Hakkında Özelge

“... Buna göre, Türkiye’de yerleşmiş olmayan yabancı uyruklu gerçek kişilere tarafınızca verilen estetik amaçlı burun ameliyatı (septorinoplasti) hizmetinin 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 13’üncü maddesinin birinci fıkrası kapsamında KDV’den istisna tutulması mümkün bulunmamaktadır.”

Yurt dışı yerleşik hastalara verilen sağlık hizmetlerinden elde edilen kazancın, gerekli şartların sağlanması ve kazancın Türkiye’ye transfer edilmesi halinde %80’i gelir vergisi indiriminden yararlanabilir. Ancak estetik amaçlı saç ekimi ve burun ameliyatı hizmeti KDV istisnası kapsamında değildir.

Yıllara Sâri İnşaat İşinde Alt Yüklenicilere Yapılacak Hakediş Ödemelerinde Tevkifat Hakkında Özelge

“...Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde, Şirketinizce gerçekleştirilen demir yolu hattı, tramvay, föniküler, monoray, metro ve şehir içi raylı ulaşım sistemleri inşaat ve onarım işine ilişkin olarak alt yükleniciler tarafından taahhüt edilen işlerin; istihkak ve hakedişe bağlı taahhüt unsuru taşıyan inşaat işi olması, Şirketinizin üstlendiği söz konusu inşaat ve onarım işlerinin bir parçası olması ve birden fazla yıla sirayet etmesi halinde, alt yüklenicilere 1/4/2025 tarihinden itibaren ödenen hak ediş tutarları üzerinden Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi gereğince %1 oranında vergi kesintisi yapılması gerekmektedir.”

Demiryolu, tramvay, metro gibi yıllara sâri inşaat işlerinde alt yüklenicilere yapılan hakediş ödemeleri, 1 Nisan 2025’ten itibaren %1 oranında kurumlar vergisi tevkifatına tabidir.

Teknoloji Geliştirme Bölgesinde Ar-Ge ve Yazılım Faaliyeti Gösteren Şirketin Elde Ettiği Kazancın İstisna Olup Olmadığı Hakkında Özelge

“... Bu hükümler uyarınca, kısmi süreli olarak danışmanlık hizmeti aldığınız öğretim görevlilerine yapılan ödemelerin serbest meslek ödemesi olarak kabul edilmesi ve bu ödemeler üzerinden aynı Kanunun 94’üncü maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendine göre gelir vergisi tevkifatı yapılması gerekmektedir.”

Teknoloji geliştirme bölgesinde yürütülen proje kapsamında verilen eğitim hizmetlerinden elde edilen gelir, Ar-Ge ve yazılım kazancı kapsamında olmadığından kurumlar vergisi istisnasına tabi değildir; ayrıca danışmanlık hizmeti alan öğretim görevlilerine yapılan ödemeler serbest meslek kazancı sayıldığından gelir vergisi tevkifatına tabidir.

Hindistan Cumhuriyeti Mukiminden Alınan Danışmanlık Hizmetinin Vergi Kanunları Karşısındaki Durumu Hakkında Özelge

“...Bu hükümlere göre, Hindistan Cumhuriyeti mukimi kişiden almış olduğunuz danışmanlık hizmetinin serbest meslek hizmeti olarak değerlendirilmesi gerektiğinden, söz konusu danışmanlık hizmeti karşılığında yapacağınız ödemeler üzerinden Gelir Vergisi Kanunu’nun 94’üncü maddesinin birinci fıkrasının (2/b) bendi uyarınca gelir vergi tevkifatı yapmanız gerekmektedir.”

Hindistan mukimi kişiden alınan danışmanlık hizmetleri teknik hizmet kapsamında değerlendirildiğinden, ödemeler üzerinden Türkiye’de %20 gelir vergisi tevkifatı yapılması gerekir; ancak mukimlik belgesi ibraz edilmesi halinde, Anlaşma uyarınca Türkiye’de kesilecek vergi teknik hizmet bedelinin %15’ini aşamaz ve çifte vergilendirme önlenir.

Nakdi Sermaye Artışı Hakkında Özelge

“...bu bağlamda;

- 2021 yılında fiilen yapmış olduğunuz yatırım harcamalarınızdan; artırılan nakdi sermaye tutarını ve harcamanın yapıldığı tarihte geçerli olan teşvik belgesinde yer alan sabit yatırım tutarını geçmeyen (Bina 2.000.000 TL + makine teçhizat 2.361.834,20 TL=) 4.361.834,20 TL tutarındaki yatırım harcamanız,

- 2022 yılı ve geri kalan hesap döneminde ise 2021 ve 2022 yılında fiilen yapmış olduğunuz yatırım harcamalarınızdan; (artırılan ... TL nakdi sermaye tutarını geçmemek kaydıyla) 2022 yılında revize edilen yatırım teşvik belgesinde yer alan sabit yatırım tutarı yatırım harcamanız için ilave 25 puan indirimden diğer şartların da sağlanması kaydıyla yararlanabilmeniz mümkün bulunmaktadır.”

2021 yılında nakdi sermaye artışıyla yapılan yatırım harcamalarında, ilave 25 puan indirim hesaplamasında harcamanın yapıldığı tarihteki yatırım teşvik belgesindeki sabit yatırım tutarı dikkate alınır. 2022 ve sonraki yıllarda yapılacak harcamalarda ise, artırılan sermaye tutarını ve revize edilmiş teşvik belgesindeki sabit yatırım tutarını aşmamak kaydıyla ilave 25 puan indirimden yararlanılabilir.

İştirak Hisselerinin Kısmi Bölünmeye Konu Edilmesinde İktisap Tarihi Olarak Hangi Tarihin Dikkate Alınacağı Hakkında Özelge

“...bu hüküm ve açıklamalara göre, Şirketiniz tarafından 14/4/2022 tarihinde muhasebe kayıtlarına alınarak “259-Verilen Avanslar” (259.01.001 ... Toplu İşyeri Yapı Kooperatifi) hesabında takip edilen ve halihazırda “242-İştirakler” hesabında kaydı devam ettiği anlaşılan kooperatif payının, iktisap edildiği tarih olarak muhasebe kayıtlarına alındığı 14/4/2022 tarihinin dikkate alınması ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunun 19 uncu maddesi birinci fıkrasının (b) bendine göre aktifte bulundurma süresinin de buna göre hesaplanması gerekmektedir.”

Şirketin kooperatif payı, muhasebe kayıtlarına alındığı 14/4/2022 tarihi esas alınarak iktisap edilmiş sayılır ve kısmi bölünme kapsamında iki tam yıl aktifte bulundurma süresi de bu tarihten itibaren hesaplanır.

Teknokent Kazançlarında İstisna Hakkında Özelge

“ ...bu hüküm ve açıklamalara göre, teknokentteki proje kapsamında geliştirilen gayrimaddi hakların sadece satışı, devri veya kiralanmasından kaynaklı kazançların istisnadan yararlanacak kısmı, .../.../...-.../.../... tarihleri arasındaki proje dönemine ilişkin nitelikli harcamaların toplam harcamaya oranı esas alınarak hesaplanacaktır.”

Şirketinizin Teknoloji Geliştirme Bölgesinde yürüttüğü proje kapsamında elde edilen gayrimaddi hak kazançlarının, sadece satışı, devri veya kiralanmasından kaynaklanan kısmı istisnadan yararlanır. Bu istisnanın hesaplanmasında, kazancı doğuran faaliyet kapsamında proje geliştirme dönemine ait nitelikli harcamaların toplam harcamalara oranı esas alınır. Gelir elde edilen döneme ait harcamalar değil, ilgili projenin yürütüldüğü tarih aralığındaki nitelikli harcamalar dikkate alınacaktır.

İş Ortaklığı Sözleşmesindeki Hisse Oranından Ayrı Olarak Kâr Payı Oranının Değiştirilip Değiştirilemeyeceği Hakkında Özelge

“ ...bu hüküm ve açıklamalara göre, her ne kadar ortaklığınız tarafından taahhüt edilen “... ili ... ilçesi ... mahallesi ...inci etap 697 adet konut inşaatı ile altyapı ve çevre düzenlenmesi” işine ilişkin düzenlenen sözleşme gereğince ortakların ortaklık payının ... Yapı Ltd. Şti.’nin %51, ... Taah. İnş. A.Ş.’nin %49 olarak belirlense de anılan işe ilişkin ortaklık sözleşmesinin yapıldığı tarih itibarıyla kar veya zarara katılım payında belirlenen oranlar esas alınarak adi ortaklığı oluşturan ortaklar tarafından kendi kazançlarına dahil edilmek suretiyle beyan edilmesi mümkün bulunmaktadır.”

Ortaklık sözleşmesinde hisse oranları farklı belirlenmiş olsa da, adi ortaklık kapsamında kâr ve zarara katılım oranları sözleşmede belirlenen şekilde uygulanabilir ve ortaklar kendi kazançlarına dahil ederek beyan edebilir.

HARÇLAR KANUNU ÖZELGELER

Gayrimenkul Satış Vaadi Sözleşmelerinin Tapuya Şerhinde ve Sözleşmelere Konu Taşınmazların Satışında 7269 Sayılı Kanun Kapsamında Harç İstisnası Uygulanıp Uygulanmayacağı Hakkında Özelge

“...bu itibarla, Bankanız çalışanlarının lojman ihtiyacının karşılanmasına yönelik ... ili, ... ilçesi, ... Mahallesi’nde yaptırılacak olan 66 adet taşınmaza ilişkin olarak ... Noterliği’nde düzenlenen .../.../... tarih ve ... sayılı Düzenleme Şeklinde Taşınmaz Satış Vaadi Sözleşmesinin tapu kütüğüne şerhi ile sözleşmeye konu gayrimenkullerin Bankanıza satışı işlemlerinin 7269 sayılı Kanunun 42’nci maddesi uyarınca harçtan istisna tutulması mümkün bulunmamaktadır.”

Bankanın deprem bölgesinde personel lojmanı amacıyla yaptıracığı 66 bağımsız bölüm, 7269 Sayılı Kanun kapsamında hak sahipliği doğuran bir yeniden yapım/onarım uygulaması niteliğinde olmadığından ve banka da Kanunda öngörülen hak sahibi kişiler arasında yer almadığından, satış vaadi sözleşmesinin tapuya şerhi ve taşınmazların bankaya satış işlemleri tapu harcı istisnası kapsamında değildir ve harç uygulanacaktır.

KDV ÖZELGELER

Bursluluk İndirimi Hakkında Özelge

“...buna göre;

- KDV Kanununun 17/2-b maddesi kapsamında ilgili dönemdeki kapasitenin %10’unu geçmemek üzere verilen bedelsiz eğitim ve öğretim hizmetleri için KDV hesaplanmayacak olup, yüklenilen KDV ise Kanunun 30/a maddesi uyarınca indirim konusu yapılabilecektir.

- Bedelsiz eğitim ve öğretim hizmetleri kapasitenin %10’u ile sınırlandırıldığından, belirlenen oranın üzerinde ücretsiz öğrenci okutulması halinde söz konusu hizmetler için KDV hesaplanacağı tabiidir.

- Okulunuz tarafından %10’luk burslu öğrenci kontejanını doldurduktan sonra diğer öğrenciler için yapılan iskontoların ise ticari teamüllere uygun olması halinde KDV Kanununun 25/a maddesi çerçevesinde KDV matrahına dahil edilmemesi mümkün bulunmaktadır.”

Özel okullar, kapasitenin %10’una kadar verdiği bedelsiz eğitim ve burs hizmetlerinde KDV hesaplamaz ve yüklenilen KDV’yi indirebilir; %10’u aşan ücretsiz öğrenciler için emsal bedel üzerinden KDV hesaplanır. Kısmi burslarda ise ticari teamüllere uygun indirimler matraha dahil edilmez.

Sigorta Poliçe Bedeli için Düzenlenecek Yansıtma Faturasında KDV Hesaplanıp Hesaplanmayacağı Hakkında Özelge

“...buna göre, sigorta şirketi ile yapılacak bir zeyilname ile sigorta yararlanıcısının ...Gayrimenkul unvanlı firma lehine değişmesini müteakip poliçe bedeline herhangi bir bedel eklenmeksizin düzenlenecek yansıtma faturasında BSMV’ye tabi bir sigorta hizmetinin devri söz konusu olduğundan KDV hesaplanmayacaktır.

Ancak, yansıtılan tutara ilaveten herhangi bir bedel alınması halinde bu bedel, Şirketiniz tarafından sunulan hizmetin karşılığını teşkil edeceğinden genel oranda KDV’ye tabi tutulması gerekmektedir.”

Sigorta poliçe bedelinin başka bir işletme adına yapılan bir masrafın aynen aktarılması niteliğinde olması halinde düzenlenecek yansıtma faturasında, söz konusu işlem BSMV’ye tabi sigorta hizmetinin devri mahiyetinde olduğundan KDV hesaplanmayacaktır; ancak yansıtılan tutara ilave olarak herhangi bir bedel alınması durumunda bu ek tutar, şirket tarafından verilen hizmet karşılığı sayılacağından genel oranda KDV’ye tabi olacaktır.

Şirket Aktifine Kayıtlı Binek Otomobilin Motorunun Yanması Nedeniyle Yapılan Giderlerin İndirim Konusu Yapılıp Yapılamayacağı Hakkında Özelge

“...buna göre, söz konusu aracın motorunun yenilenmesi durumunda motor bedelinin yanı sıra motorun montajı için yapılan giderler motor için yapılan müteferri giderlerden olduğu için, toplam değer üzerinden (işçilik + motor bedeli üzerinden) amortisman ayrılması gerekmektedir.”

Binek otomobilin motorunun yenilenmesi, aracın ekonomik ömrünü uzatıcı nitelikte olduğundan motor bedeli ve işçilik giderleri aracın maliyetine eklenir ve bu tutarlar üzerinden amortisman ayrılır. Ancak binek otomobillere ilişkin KDV indirim kısıtlaması gereği, motor değişimi için ödenen KDV'nin indirim konusu yapılması mümkün değildir; dolayısıyla ilgili KDV gider yazılamaz ve maliyete eklenir.

KURUMLAR VERGİSİ

İştirak Hisseleri Satışından Doğan Kazançlar Hakkında Özelge

“...Bu bağlamda, ... yılında satılan iştirak hisselerinin yukarıda belirtildiği şekilde istisnanın amacına uygun bir şekilde satışının yapılmış olması, nakde dönüştürülmesi suretiyle şirketiniz mali yapısının güçlendirilmesine katkı sağlanmış olması, alacağın temlikli karşılığı diğer grup şirketinin ortağından ...yılında devraldığınız hisse senetlerinin ... yılında satışı yapılan hisse senetlerinden bağımsız bir satış işlemi olması kaydıyla, anılan istisnadan faydalanmanız mümkün bulunmaktadır.”

İştirak hissesi satış kazancı istisnasından yararlanmak için satışın nakit girişi yaratması ve şirket mali yapısını güçlendirmesi gerekir. Grup içi fiktif işlemler veya nakit girişi olmayan devirlerde istisna uygulanmaz. Ancak borç kapanması niteliğindeki temlik yoluyla hisse devri, bağımsız ve ekonomik nitelikte ise istisna uygulanabilir. Diğer taraftan, aynı grup içerisinde gerçekleşen alış-satış işlemlerinde bedelin Kurumlar Vergisi Kanununun 13 üncü maddesi kapsamında emsallerine uygun olması gerektiği tabiidir.

Yurt İçi Asgari Kurumlar Vergisi Uygulaması ve Hesaplaması Hakkında Özelge

“...bu hüküm ve açıklamalara göre, 2/8/2024 tarihinden önce Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından alınmış olan teşvik belgelerindeki yatırıma katkı tutarları asgari kurumlar vergisi uygulamasında dikkate alındığından, 28/1/2025 tarihinde alınan yatırım teşvik belgenizdeki yatırıma katkı tutarlarının kullanılması nedeniyle ilgili hesap döneminde alınmayan verginin hesaplanan asgari kurumlar vergisinden indirilmesi mümkün bulunmamaktadır.”

2/8/2024 tarihinden önce alınan yatırım teşvik belgelerine ait yatırıma katkı tutarları asgari kurumlar vergisinden indirilebilmekte olup, 28/1/2025 tarihinde alınan teşvik belgesine ilişkin yatırıma katkı tutarlarının bu kapsamda indirilmesi mümkün değildir.

ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ

Araç Niteliğindeki Değişmede ÖTV Hakkında Özelge

“...Ancak dilekçenizde belirtildiği şekilde, ÖTV ödenerek satın alınan şasi kamyon üzerine mikser, damper, beton pompası v.s. üst yapılar monte edilmek suretiyle farklı bir araç imal edilmesi ve bu aracın ihraç edilmesi halinde, ihraç edilen aracın imalinde kullanılan şasi kamyonu ödenen ÖTV'nin iadesi mümkün bulunmamaktadır.”

ÖTV ödenerek alınan (II) sayılı listedeki araç aynen ihraç edilirse ödenen ÖTV iade edilebilir.

Ancak şasi kamyon üzerine mikser/damper vb. üst yapı eklenerek aracın niteliği değiştirilirse, ihraç edilen bu yeni araç için şasiye ödenen ÖTV iade edilmez.

ÖTV Tecil Terkin Uygulaması Hakkında Özelge

“...Buna göre, ÖTV Kanuna ekli (I) sayılı listenin (B) cetvelinde yer alan malların, bu Kanunun 8/1. maddesinde düzenlenmiş bulunan tecil-terkin uygulaması kapsamında kullanılmak üzere ithal edilmesi veya satın alınması halinde, söz konusu liste dışında yer alan herhangi bir malın imalinde kullanılması ve 1 Seri No.lu ÖTV Genel Tebliğinin (9.1.) bölümünde açıklanan usul ve esaslara uyulması şartıyla tecil-terkin uygulamasından yararlanması mümkün bulunmaktadır.”

(I) sayılı liste (B) cetvelindeki mallar, başka bir malın imalinde girdi olarak kullanılırsa, tecil-terkin uygulaması mümkündür. Ancak söz konusu maddeler temizlik, test, yağlama gibi ürünün bünyesine girmeyen amaçlarla kullanılıyorsa tecil-terkin uygulanmaz.

Malın yerli veya ithal olması uygulamayı değiştirmez.

VERGİ USUL KANUNU

Öz Sermaye Kalemlerine Ait Enflasyon Farklarının Başka Bir Hesaba Aktarılması ya da Ortaklara Dağıtılması Halinde Kurumlar Vergisi Matrahının Nasıl Hesaplanacağı Hakkında Özelge

“...Buna göre, şirketinizce öz sermaye kalemlerine ait enflasyon farklarının herhangi bir suretle işletmeden çekilmesi halinde, işletmeden çekilen bu tutarların öncelikle kurumlar vergisine; vergi sonrası ortaklara dağıtılan kazancın ise ortağın hukuki durumuna göre kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisine tabi tutulması gerekmektedir.

Ayrıca, işletmeden çekilen tutarların brüt olarak dikkate alınması ve bu tutar üzerinden vergisel yükümlülükler düşüldükten sonra kalan tutarın net olarak ortaklara ödenmesi gerekmektedir.

Öte yandan, ortaklara net ödeme yapılması halinde ise, ortakların hukuki durumuna göre vergisel yükümlülükler dikkate alınarak net olarak ödenen tutarların brütleştirilmesi ve brüt tutar üzerinden vergisel yükümlülüklerin hesaplanması gerekeceği tabiidir.”

Öz sermaye kalemlerine ait enflasyon farkları, başka bir hesaba aktarıldığında veya işletmeden çekildiğinde, bu işlem yapıldığı dönemde kurum kazancı olarak vergilendirilir; ancak söz konusu tutarların sermayeye ilavesi veya geçmiş yıl zararlarına mahsubu kâr dağıtımını sayılmadığından vergilendirilmez. İşletmeden çekilip ortaklara dağıtılması halinde ise önce kurumlar vergisi, sonrasında ortakların statüsüne göre kâr dağıtım stopajı uygulanır.

Sermaye Düzeltmesinden Kaynaklı Olumsuz Farkların Geçmiş Yıl Kârından Mahsubu Hakkında Özelge

“...Buna göre, enflasyon düzeltmesi sonucunda oluşan geçmiş yıl karlarının, sermaye düzeltmesi olumsuz farkı ile mahsup edilebilmesini engelleyici bir hüküm bulunmamaktadır.

Bu itibarla, şirketinizin 31/12/2023 tarihli düzeltilmiş bilançosunda bulunan geçmiş yıllar karının sermaye düzeltmesi olumsuz farkları ile mahsup edilebilmesi mümkün bulunmaktadır.”

31/12/2023 bilançosu için yapılan enflasyon düzeltmesi sonucu oluşan sermaye düzeltmesi olumsuz farkları, enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan geçmiş yıl karları ile mahsup edilebilir. Bu mahsup işlemi kâr dağıtımını sayılmaz ve vergisel bir yük doğurmaz; dolayısıyla şirket geçmiş yıl karını, sermaye düzeltmesi olumsuz farklarını kapatmak için kullanabilir.

DAMGA VERGİSİ KANUNU

Döviz Kazandırıcı Faaliyetlerde Damga Vergisi İstisnası Hakkında E-97895701-155[2025/43]-507698 Sayılı Özelge

“... İli ... İlçesi ... Jeneratör Mal Alımı” işine ilişkin olarak ... İl Özel İdaresi tarafından şirketinize yapılacak hakediş ödemelerine ilişkin düzenlenecek kağıtların, Ticaret Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü tarafından şirketiniz adına düzenlenen .../.../2025 tarihli ve 2025/... sayılı Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesinin “12. Özel Şartları” başlıklı bölümünün 3 üncü maddesinde belirtilen ... GTİP numaralı yatırım mallarının imalatı ve satışına ilişkin olması kaydıyla, söz konusu kağıtlara belgenin geçerlilik süresi içerisinde ve belgede yazılı tutarı geçmemesi kaydıyla damga vergisi istisnası uygulanması mümkün bulunmaktadır.”

İhracat mevzuatına göre alınan Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi kapsamında, jeneratör alımı işine ait ödemelere ilişkin belgeler, belgenin geçerlilik süresi ve tutarıyla sınırlı olmak kaydıyla damga vergisinden istisnadır.

İhale İptalinde Damga Vergisi ve Harç İadesi Hakkında B.07.1.Gib.0.02.62/6205-778 Sayılı Özelge

“...Yapılan açıklamalar çerçevesinde, ihalenin Kamu İhale Kurumu kararına istinaden iptal edilmiş olması idarenin damga vergisi alacağı talep hakkını ortadan kaldırmadığından, “..... Bölünmüş yolu Km. 24+900-50+733 Arası Kesimde Toprak İşleri, Sanat Yapıları, Üstyapı ve Köprü İşleri Yapım İşİ” ile ilgili olarak alınan ihale kararına ve imzalanan sözleşmeye ilişkin ödenen damga vergisi ve harcın iadesi mümkün bulunmamaktadır.”

İhale kararı ve sözleşme imzalandıktan sonra ihalenin iptal edilmesi, doğmuş olan damga vergisi ve noter harcının iadesini gerektirmez. Çünkü vergi yükümlülüğü, belgelerin imzalanmasıyla doğmaktadır.

Ömer Cihan Caymaz

Direktör
Bağımsız Denetim, Sürdürülebilirlik Denetimi

omer.caymaz@tr.gt.com

Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarının İlk Uygulama Dönemi: Genel Değerlendirme ve Geleceğe Yönelik Beklentiler

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu ("KGK") tarafından yayımlanan Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları ("TSRS"), Türkiye'de sürdürülebilirlik raporlamasının uluslararası standartlarla uyumlu hale getirilmesi yönünde atılan en önemli adımlardan biridir. Bu kapsamda, TSRS ile uyumlu raporlama ve sınırlı güvence denetimi zorunlu ilk uygulama dönemi 31 Ekim 2025 tarihi itibarıyla tamamlanmış ve bu kapsamda hazırlanan ilk raporlar kamuya açıklanmıştır.

TSRS'lerin kurumsal temeli, 2023 yılında KGK bünyesinde kurulan Sürdürülebilirlik Standartları Dairesi Başkanlığı ile birlikte atılmıştır. Bu birimin kurulmasıyla birlikte raporlama standartlarının belirlenmesi, denetim yetkilendirmeleri ile eğitim ve sınav süreçlerinin yapılandırılmasına yönelik kapsamlı çalışmalar yürütülmüştür.

TSRS'lerin uygulama çerçevesinde önemli bir dönüm noktası 61T Paragrafı uygulaması olmuştur. KGK tarafından Mayıs 2025'te yayımlanan karar ile TSRS 1'in "Açıklamanın Yeri" başlıklı bölümüne eklenen bu paragraf, TSRS raporlarının

bağımsız bir rapor olarak mı yoksa diğer faaliyet raporları içinde mi sunulacağına ilişkin belirsizliği ortadan kaldırmıştır. Bu hüküm, TSRS raporlarının bağımsız bir rapor olarak nasıl konumlandırılacağını netleştirmiştir. Şirketlerin büyük çoğunluğu, TSRS raporlarını bağımsız ("solo") raporlar şeklinde yayımlamayı tercih etmiş; bazı şirketler ise entegre faaliyet raporlarının veya genel sürdürülebilirlik raporlarının ayrı bir bölümü olarak sunmuştur. Raporlara ilişkin duyurular www.kap.gov.tr aracılığıyla ve şirketlerin kendi internet sitelerinde yayımlanmıştır. Ayrıca söz konusu raporlara da www.kgk.gov.tr/surdurulebilirlik adresinden ulaşılabilir.

TSRS'lerin uygulama süreci boyunca KGK, çok sayıda duyuru, karar ve bilgilendirme toplantısı düzenlemiştir. Bu süreçte özellikle 16-17 Haziran 2025 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilen "Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Çalıştayı", raporlama yapacak şirket temsilcileri ve sürdürülebilirlik denetçileri açısından kritik bir dönüm noktası olmuştur. Çalıştayda, raporlamanın kapsamı, metodolojisi ile ruhuna ilişkin birçok konu açıklığa kavuşturulmuştur.

Uygulama döneminde öne çıkan diğer gelişmeler arasında sınırlı güvence denetimlerinin kapsamının belirlenmesi, denetçi yetkilendirme süreçlerinin tamamlanması, akredite eğitim kuruluşlarının belirlenmesi ve Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Uzmanlığı sertifikasyon sürecinin altyapısının oluşturulması yer almaktadır.

İlk uygulama döneminin tamamlanmasının ardından, önümüzdeki döneme ilişkin temel beklentiler ise genel hatlarıyla şu şekildedir:

KGK, Sürdürülebilirlik Güvence Denetimi Standardı (SGDS) 5000 – "Sürdürülebilirlik Güvence Denetimlerine İlişkin Genel Hükümler" taslak metnini kamuoyu görüşüne açmıştır. Standardın nihai hale gelmesiyle birlikte GDS 3410'un yürürlükten kaldırılması beklenmektedir.

Buna paralel olarak, denetim ekiplerinin mevzuatın öngördüğü yetkinlik ve niteliği 1 Ocak 2027'ye kadar sağlaması, sürdürülebilirlik alanında yetkilendirilmiş denetim kuruluşlarının ise sürdürülebilirlik rehberlerini 30 Haziran 2027'ye kadar oluşturması beklenmektedir.

Raporlama yapan şirketler, geçmiş dönemde elde edilen kazanımlar ışığında 31 Aralık 2025 raporlarının hazırlık çalışmalarına başlayacaktır. Şirketlerin 2025 yılı sürdürülebilirlik raporlarının finansal tablolar ile eş anlı duyurması beklenmektedir.

TSRS'lerin ilk uygulama dönemi, Türkiye'de sürdürülebilirlik raporlaması ve denetimi bakımından önemli bir milat niteliğindedir. Kurumlar, bu süreçte hem yeni bir raporlama

kültürüyle tanışmış hem de sürdürülebilirlik performanslarını şeffaf bir biçimde kamuoyuna sunma pratiği kazanmıştır.

Önümüzdeki dönemde, SGDS 5000'in yürürlüğe girmesi, denetim rehberlerinin tamamlanması ve uzman kadroların oluşturulmasıyla birlikte, ilk uygulama döneminde temelleri atılan sistematik, ölçülebilir ve güvenilir raporlama ekosisteminin daha da güçlenmesi beklenmektedir. Şirketlerin bu süreçte edindikleri deneyimler ve kurumsal öğrenme, gelecekteki sürdürülebilirlik raporlamalarının kapsamını ve kalitesini önemli ölçüde artıracaktır.

Nihan Üstüncan

Kıdemli Müdür
Vergi Hizmetleri

nihan.ustuncan@tr.gt.com

Nakdi Sermaye Faiz İndirimi Uygulamasında %0 Oran ve Tartışmalı Konular

Kurumlar Vergisi Kanunu (KVK) m.10/1-ı hükmü ile düzenlenen nakdi sermaye artırımında faiz indirimi teşviki, sermaye şirketlerinin nakit sermaye artırımını yoluyla özkaynaklarını güçlendirmelerini teşvik etmektedir. Ancak, bu hakkın kullanılabilmesi için belirli şartların yerine getirilmesi gerekir. Bazı koşulların sağlanmaması halinde indirim oranı %0 olarak uygulanmakta, bu durumda şirketler söz konusu vergi avantajından yararlanamamaktadır.

Bu makalede, %0 oranının gündeme geldiği başlıca durumlar mevzuat, uygulama, idari görüşler ve yargı kararları ışığında incelenecek; ayrıca uygulamada sıklıkla gözden kaçabilen bazı kritik hususlara da dikkat çekilecektir.

Mevzuat ve Genel Çerçeve

Nakdi sermaye artışı faiz indirimi 1 Temmuz 2015 tarihinde yürürlüğe giren düzenleme ile hayata geçirilmiştir. KVK m.10/1-ı hükmü uyarınca, şirketlerin nakdi sermaye artışları üzerinden hesaplanan tutarın belli oranı kurum kazancından beş hesap dönemiyle sınırlı olmak üzere indirilebilmektedir.

2015/7910 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve 1 Seri No.lu KVK Genel Tebliği, bu indirimin şartlarını ve oranlarını belirlemiştir. Temel oran %50 olmakla birlikte, belirli durumlarda oran artırılabilen (yurt dışı %75) veya %0'a kadar

düşebilmektedir. Özellikle şirketin bilanço yapısı veya gelir dağılımı bazı sınırların üzerindeyse, indirim oranı %0'a düşer ve indirimden yararlanılamaz.

%0 Oranının Uygulandığı Başlıca Durumlar

Pasif Nitelikli Gelirlerin Yüksek Oranda Bulunması

Şirketin toplam gelirlerinin %25 veya daha fazlasının faiz, kâr payı, lisans ücreti veya menkul kıymet satış kazancı gibi pasif nitelikli gelirlerden oluşması halinde, nakdi sermaye faiz indirimi uygulanmaz ve indirim oranı %0 olarak belirlenir.

Örnek uygulama:

GELİR KALEMİ	TUTAR (TL)
TOPLAM GELİR	10.000.000
FAİZ GELİRİ	3.000.000
KÂR PAYI GELİRİ	1.000.000
TOPLAM PASİF GELİR	4.000.000
PASİF GELİR ORANI	%40
UYGULANACAK İNDİRİM ORANI	%0

Pasif gelir oranı %25'i geçtiği için faiz indirimi hakkı doğmamaktadır.

Mevzuatta "pasif nitelikli gelir" açıkça tanımlanmamış olmakla birlikte, KVK ve uygulamada bu gelir türleri genel olarak bu kapsamda değerlendirilmiştir. Bazı durumlarda, örneğin kur farkı kazancı ve enflasyon düzeltmesi kârı gibi kalemlerin pasif gelir sayılıp sayılmayacağı tartışmalıdır.

Gelir İdaresi özelgelerinde ticari faaliyetle doğrudan ilişkili kur farkı gelirlerinin pasif gelir sayılmayabileceği, yatırım kaynaklı döviz varlıklarından doğan kur farklarının ise pasif gelir olarak değerlendirileceği belirtilmiştir. Konya Vergi Dairesi Başkanlığı, 16.06.2020 tarihli özelgesinde, ticari faaliyet sonucu doğmuş dövizli alacaklardan kaynaklanan kur farkı gelirlerinin pasif gelir sayılmayacağı, yatırım amaçlı döviz varlıklarından doğan kur farklarının ise pasif gelir olarak kabul edileceği ifade edilmiştir.

Buna karşılık Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun 2021/222 E., 2023/96 K. sayılı kararında ise, gelir türünün pasif veya aktif olarak değerlendirilmesinde işlemin şekline değil, faaliyetin niteliğine ve gelirle işletmenin esas faaliyeti arasındaki bağlantıya bakılması gerektiği vurgulanmıştır.

Dolayısıyla, idare "kaynağa" odaklanırken, yargı "faaliyetin mahiyetini" esas almakta; bu durum uygulamada mükellefler açısından gri alan yaratmaktadır.

Enflasyon düzeltmesi gelirleri konusunda bağlayıcı bir yargı kararı bulunmamakla birlikte, idare tarafından bu gelirler pasif nitelikli gelir olarak dikkate alınmaktadır.

Aktif Yapısının Ağırlıklı Olarak Bağlı Ortaklık / İştirak veya Menkul Kıymetlerden Oluşması

Şirketin aktif toplamının %50'si veya daha fazlasının bağlı ortaklıklar, iştirak payları ya da menkul kıymetlerden oluşması halinde indirim oranı %0 olarak uygulanır. Bu tespit, indirimden yararlanılacak yıla ait bilanço dikkate alınarak yapılır.

Örneğin, aktif toplamı 20 milyon TL olan bir şirketin 12 milyon TL'si iştirak paylarından oluşuyorsa (%60), indirim oranı %0 olacaktır.

Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun 2021/222 E., 2023/96 K. sayılı kararı ve benzeri içtihatlarında, bağlı ortaklık yatırımlarının fiilen üretim veya yatırım amaçlı olduğu durumlarda nakdi sermaye artışı faiz indiriminin uygulanabileceği kabul edilmiştir. Burada yatırımdan kasıt, bağlı ortaklık yatırımlarının, yalnızca finansal getiri sağlamak amacıyla değil, işletmenin üretim kapasitesini artırmak, yeni bir yatırım veya faaliyet alanı oluşturmak, istihdam yaratmak ya da reel ekonomik faaliyete doğrudan katkı sağlamak amacıyla kullanılmasıdır.

Buna karşılık, Gelir İdaresi Başkanlığı'nın, aktif yapının bağlı ortaklık, iştirak veya menkul kıymetlerden oluştuğu durumlar ile ilgili özelgeleri mevcuttur. Örneğin, İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 04.06.2024 tarihli özelgesinde, aktiflerin bağlı ortaklık ve iştirak paylarından oluşması hâlinde nakdi sermaye artışı faiz indiriminin %50 sınırı aşıldığında reddedileceği belirtilmiştir. Bu yaklaşımda, herhangi bir yatırım veya üretim amaçlı kullanım olup olmadığı konu edilmeden indirimden yararlanılmayacağı net bir şekilde belirtilmiştir.

Ortaklar Cari Hesabında İzlenen Tutarların Sermayeye Eklenmesi

Ortaklardan şirkete aktarılan nakit tutarların doğrudan sermayeye eklenmeyip önce ortaklar cari hesabında izlenmesi, uygulamada sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Bu tür işlemler bakımından faiz indiriminden yararlanılabileceği konusunda idari ve yargısal görüşler arasında farklılıklar bulunmaktadır.

Gelir İdaresi Başkanlığı'nın bu konudaki yaklaşımı oldukça nettir. Örneğin, İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 12.01.2018 tarihli özelgesinde, şirket ortakları tarafından yapılan banka transferinin önce cari hesaba kaydedilip yaklaşık yedi ay sonra sermayeye eklenmesi durumunda, nakdi sermaye artışı faiz indirimi hakkının doğmayacağı belirtilmiştir. İdareye göre, bu indirimden yararlanılabilmesi için nakit tutarın doğrudan sermaye artışıyla ilişkilendirilmiş olması gerekmektedir.

Buna karşılık, Danıştay 4. Dairesi'nin 25.05.2022 tarihli kararında, ortaklara borcun sermayeye eklenmesi işleminde, fiili nakit girişi bulunması ve bu işlemin şirketin finansman yapısını güçlendirme amacı taşıması durumunda faiz indirimi uygulanabileceği yönünde karar verilmiştir.

Ancak, Danıştay 9. Dairesi'nin 2019/1150 E., 2021/2043 K. sayılı kararı aksi yöndedir. Bu kararda, ortaklar cari hesabında bulunan borç bakiyesinin sermayeye eklenmesi işleminin şirkete yeni bir nakit girişi yaratmadığı, dolayısıyla bunun bilanço içi bir düzeltme (mahsup) işlemi olduğu ve bu nedenle kapsamında faiz indirimi uygulanamayacağı belirtilmiştir.

Dolayısıyla, bu tür işlemlerin nakdi sermaye artışı olarak kabul edilip edilmeyeceği konusunda uygulamada farklı görüşler bulunmaktadır.

Sermaye Artışı Sonrası Nakdin İlişkili Taraf İşlemlerinde Kullanımı

Sermaye artışıyla elde edilen nakdin, ortaklara veya ilişkili şirketlere olan borçların ödenmesinde kullanılması, uygulamada tartışmalı konulardan biridir. Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10/1-ı bendinde, "ortaklar veya ilişkili kişilerce kredi kullanılmak veya borç alınmak suretiyle gerçekleştirilen sermaye artırımlarının indirim hesaplamasında dikkate alınamayacağı" hükmü yer almaktadır.

İstanbul Vergi Dairesi tarafından verilen 27.01.2020 tarihli özelgede, ortağa olan borcun ödenmesi ve ödenen bu tutarın ortağın sermaye artırım taahhüdünde kullanılması durumunun, bilanço içi kalemlerin sermayeye eklenmesi niteliğinde olduğu; bu nedenle söz konusu işlemlerde faiz indiriminin uygulanamayacağı belirtilmiştir.

Buna karşılık, Danıştay 4. Dairesi'nin 07.03.2022 tarihli E:2019/2331, K:2022/1294 ve E:2019/2371, K:2022/1295 sayılı kararlarında, ortağa borcun ödenmesiyle yapılan sermaye artışı iki ayrı işlem olarak değerlendirilmiş; ortak tarafından şirkete aktarılan tutarın kendi öz kaynağından karşılanması halinde faiz indiriminin uygulanabileceği hükme bağlanmıştır.

Sonuç olarak, idare bu işlemleri "bilanço içi düzeltme" olarak değerlendirerek indirim dışında tutarken, yargı ekonomik sonucu esas almakta ve sermaye artışının şirketin mali yapısını güçlendirmesi halinde faiz indiriminin uygulanabileceğini kabul etmektedir.

Emisyon Primi Tutarları

Emisyon primi, sermaye artırımı sırasında payların nominal değerinin üzerinde ihraç edilmesiyle oluşan ve dışarıdan nakit girişi sağlayan bir özsermaye kalemidir. Ancak bu tutar, doğrudan ödenmiş sermaye artışı niteliği taşımadığı için, KVK m.10/1-ı kapsamında "nakdi sermaye artışı" olarak değerlendirilmemektedir. Başka bir ifadeyle, şirketin kasasına fiilen nakit girişi olsa dahi, bu tutar sermayeye ilave edilene kadar özsermaye içinde ayrı bir hesapta izlenir ve faiz indirimi teşvikine konu edilmez.

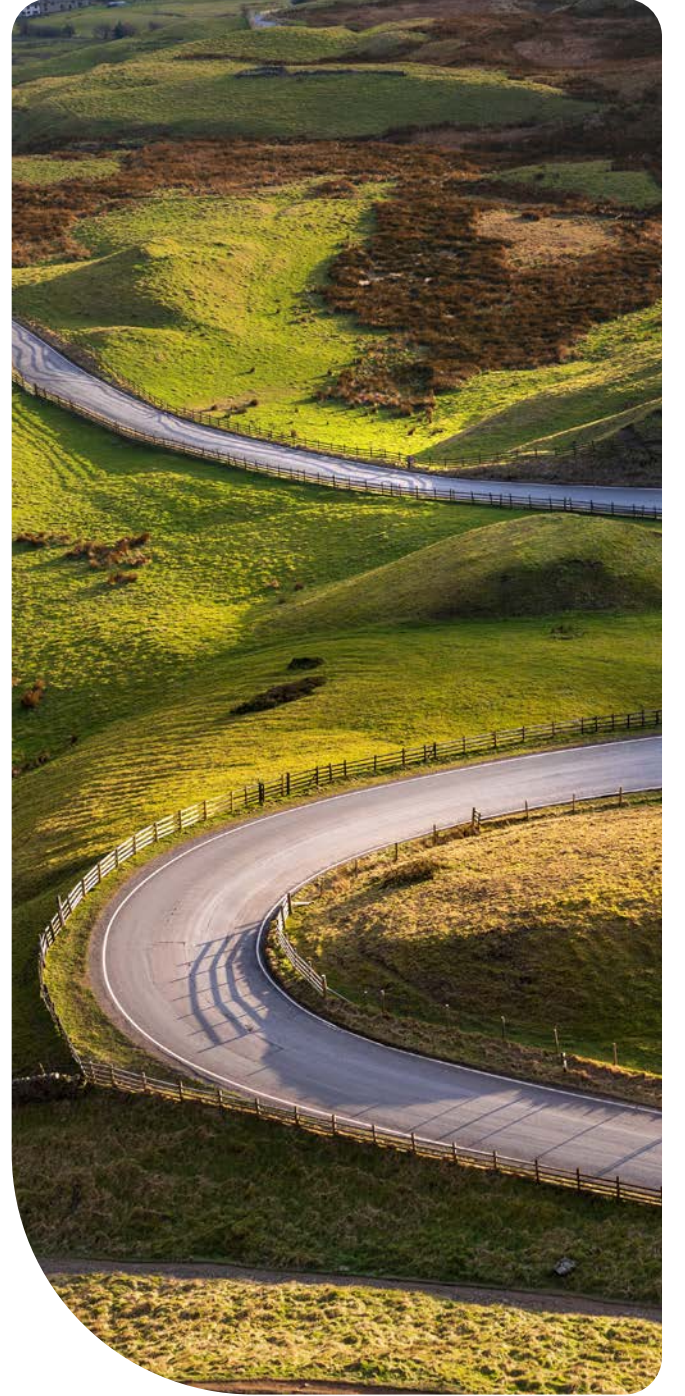
İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı, 26.10.2022 tarihli özelgesinde, emisyon primlerinin doğrudan sermayeye tescil edilse dahi nakdi sermaye artışı kapsamında değerlendirilemeyeceğini ve bu nedenle faiz indiriminden yararlanılamayacağını açıkça belirtmiştir.

KVK m.10/1-ı hükmünde yer alan "ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki nakdi sermaye artışları" ifadesi, yalnızca sermaye hesabına doğrudan yapılan nakit katkıları kapsadığından, emisyon primi gibi özsermaye içi kalemlerin bu kapsamda olmadığı kabul edilmektedir.

Buna karşılık, uygulamada emisyon priminin dışarıdan gelen nakit kaynaklı bir kalem olması nedeniyle bazı yorumlarda teşvikin amacına uygun olduğu savunulmakta; ancak hem idari uygulama hem de yargı kararları bu görüşü benimsememektedir.

Danıştay 3. Dairesi'nin 23.10.2023 tarihli E:2021/2590, K:2023/3965 sayılı kararında, emisyon priminin kurum kazancının bir unsuru olmadığı ve ayrı bir özsermaye kalemi olarak değerlendirilmesi gerektiği; benzer şekilde Danıştay 9. Dairesi'nin 10.10.2023 tarihli E:2022/4820, K:2023/3548 sayılı kararında da bu tutarların sermaye artışı niteliği taşımadığı belirtilmiştir.

Sonuç olarak, emisyon primi dış kaynaklı bir nakit girişine dayanmakla birlikte, idare ve yargı, bu tutarın özsermaye içi bir kalem olduğunu ve KVK m.10/1-ı kapsamında faiz indirimi teşvikine konu edilemeyeceğini kabul etmektedir.

İdari ve Yargısal Çelişkiler

Konu	İdari Görüş	Yargı Görüşü
Pasif gelir oranı	Gelirlerin %25'ten fazlası pasif nitelikteyse → %0 indirim. Pasif geliri kaynağına göre değerlendiriliyor.	Gelirin faaliyetin niteliğiyle bağlantısı dikkate alınmalı; esas faaliyet gelirleri pasif sayılmıyor. Pasif gelir faaliyetin mahiyetine göre değerlendiriliyor.
Aktif yapısı	Aktiflerin %50'si iştirak veya menkul kıymetse → %0 indirim.	Yatırım veya üretim amacı varsa indirim uygulanabilir.
Ortaklar cari hesabı	Cari hesaptan sermayeye aktarılan tutar bilanço içi mahsup sayılır → %0 indirim.	İki zıt görüş bulunuyor: Fiili nakit girişi ve finansman amacı varsa indirim uygulanabilir. / Yeni nakit girişi yoksa bilanço içi işlem sayılır uygulanmaz.
İlişkili taraf borçları	Ortağa/ilişkili şirkete borç ödemesi sonrası yapılan sermaye artışı, bilanço içi işlem olarak görülür → %0 indirim.	Ödeme ve sermaye artışı iki ayrı işlem sayılır; ortak öz kaynaklarından karşılanırsa da fiilen nakit girişi varsa indirim uygulanabilir.
Emisyon primi	Emisyon primi doğrudan sermayeye tescil edilse dahi nakdi sermaye artışı sayılmaz → %0 indirim.	İdare ile yargı aynı görüşte olup, yorum farkı bulunmaktadır. Emisyon primi ayrı bir özsermaye kalemidir, kazanç unsuru değildir. Faiz indirimi uygulanmaz.

Sonuç ve Uygulama Önerileri

Nakdi sermaye faiz indirimi, doğru şekilde uygulandığında ve asgari kurumlar vergisi kapsamına girmeyip normal kurumlar vergisi esasına göre vergilendirme yapılıyorsa, şirketler için önemli bir vergi avantajı sağlamaktadır. Ancak uygulama hataları, mevzuat şartlarının eksikliği veya nakdin uygun olmayan şekilde kullanımı bu avantajı tamamen ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle şirketlerin sermaye artırımını öncesinde mali durumlarını dikkatle analiz etmesi, artırılan nakdin yatırım planına uygun, ekonomik faaliyeti destekleyici ve belgelendirilebilir şekilde kullanılması büyük önem taşımaktadır.

Cari hesap veya özkaynak içi aktarımlardan kaçınılmalı, belirsiz durumlarda Gelir İdaresi'nden özelge talep edilerek sürecin güvence altına alınması gerekir. Ayrıca Danıştay'ın güncel içtihatları ve idari görüşler dikkatle izlenmeli; özellikle cari hesaplar, pasif gelir oranı ve aktif yapısına ilişkin farklı değerlendirmeler göz önünde bulundurulmalıdır.

Kaynaklar

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu.
2015/7910 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı.
1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği ve ilgili değişiklik tebliğleri.

Gelir İdaresi Başkanlığı Özelgeleri:

- Konya Vergi Dairesi Başkanlığı, 16.06.2020 tarih ve 125[10-1/İ]-E.227430 sayılı özelge.
- İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı, 12.01.2018 tarih ve 62030549-125[10-1/İ]-E.3872 sayılı özelge.
- İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı, 27.01.2020 tarih ve 62030549-125[10-1/İ]-E.33454 sayılı özelge.
- İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı, 04.06.2024 tarih ve 84098128-125[10-1/İ]-E.169234 sayılı özelge.
- İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı, 26.10.2022 tarih ve 62030549-125[10-1/İ]-E.713256 sayılı özelge.

Danıştay Kararları:

- Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu, 08.03.2023 tarih ve E:2021/222, K:2023/96 sayılı karar.
- Danıştay 4. Dairesi, 25.05.2022 tarih ve E:2019/1150, K:2021/2043 sayılı karar.
- Danıştay 4. Dairesi, 07.03.2022 tarih ve E:2019/2331, K:2022/1294; E:2019/2371, K:2022/1295 sayılı kararlar.
- Danıştay 9. Dairesi, 10.10.2023 tarih ve E:2022/4820, K:2023/3548 sayılı karar.
- Danıştay 3. Dairesi, 23.10.2023 tarih ve E:2021/2590, K:2023/3965 sayılı karar.
- Danıştay 9. Dairesi, 2021/2043 sayılı karar.

Ali Kartaş

Partner
Gümrük ve Dış Ticaret Hizmetleri

ali.kartas@tr.gt.com

Gözetimde Bir Düğüm Daha Çözüldü. Darısı Gözetimin KDV'sinin İndirilmesinin Başına

İthalatta uygulanan Ticaret Politikası Araçlarından “Gözetim Tebliğleri”ne istinaden fazladan yatırılan bedellerin iade edilemeyeceği konusundaki kargaşaya Danıştay 7. Dairesi son noktayı koydu ve Gümrük Kanunu’nun 242. maddesine istinaden gözetim iade başvurularına karşı iade yolu kapanmış oldu.

Öncelikle “gözetim nedir, gözetim kaynaklı sorunların temeli nedir?” bir hatırlayalım.

Gözetim, bir ticaret politikası savunma aracı olup; bir malın fiyatındaki düşüşlerin yerli üreticiyi olumsuz etkilemesi, bir sanayiye tehdit etmesi veya kurulmasının geciktirilmesi gibi risklerin ortaya çıkması ihtimaline karşı, o malın ithalatının yakından takip edilmesini sağlayan bir sistemdir. Ticaret Bakanlığı tarafından ithalat öncesi “Gözetim Belgesi” alınması zorunluluğu getirilerek ithalatın takip edilmesi öngörülmüştür.

Bir ticaret politikası aracıdır. Başka bir deyişle, tarife dışı bir önlemdir. Yani gümrük tarifesinin artırılmadığı durumlarda, tarife dışında bir yöntem kullanılarak ithalatın pahalılaştırılması veya zorlaştırılması için uygulanır. Başlarda gözetim uygulaması doğrudan “ithalat öncesi belge alınması” şeklinde uygulanırken, zamanla bir “referans kıymet” uygulamasına dönüştü. Referans kıymet; belli

malların ithalatında satış fiyatından bağımsız bir kıymet belirlemek ve satış bedeli bu tutarın altında ise ithalata izin vermemek şeklindeki uygulamadır.

Gözetim tedbirleri, zaman içinde yayımlanan tebliğlerle ithalatçılara iki yol sunacak şekilde evrildi:

1. Belirli şartları sağlayanların gözetim belgesi olarak satış bedeli üzerinden ithalat yapması,
2. Gözetim belgesi alamayanların ise referans kıymet üzerinden beyan vererek, bu yükseltilmiş kıymet üzerinden vergi ödeyerek ithalat yapması.

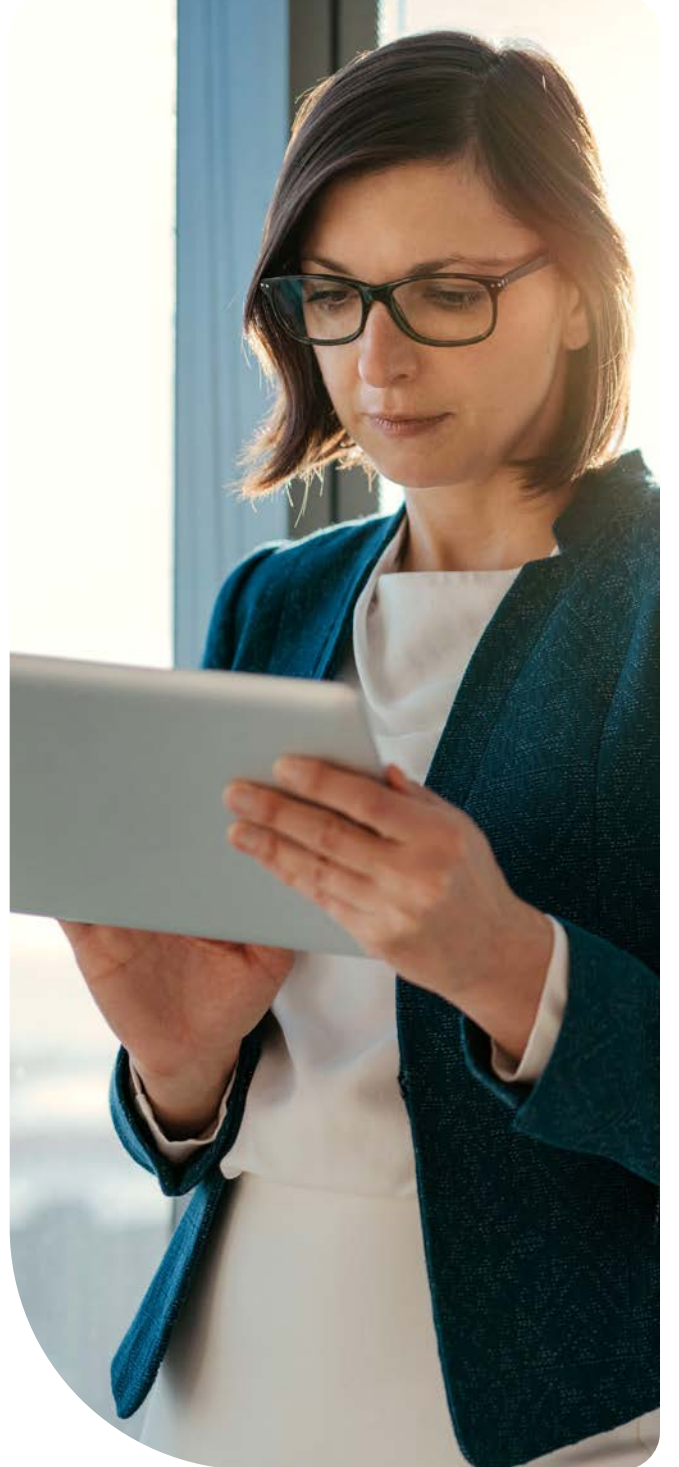
Belge alma şartlarını sağlayanlar satış bedeli üzerinden ithalat yaparken; belge alamayanlar satış bedelini referans kıymete yükselterek daha yüksek maliyetle ithalat yapmak zorunda kaldılar. Bu durum ise piyasada haksız rekabet yarattı.

Referans kıymet üzerinden vergi ödeyen mükellefler, bu uygulamanın yasal dayanağını araştırmaya başladılar. Anayasamızın 73. maddesinde “Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.” hükmü gereği, tebliğle belirlenen referans kıymet üzerinden ödenen verginin anayasaya aykırı olduğu görüldü.

Gümrük Kanunu’nda da eşyanın gümrük kıymeti “satış bedeli” olarak tanımlanmıştı. Satış bedeli, alıcının satıcıya fiilen ödediği veya ödeyeceği tutarlardan oluşmaktaydı. Dolayısıyla tebliğle belirlenen referans kıymet üzerinden vergi alınmasının kanuni temeli yoktu.

Verginin kanunla konulması gerektiğine göre, tebliğle getirilen referans kıymet uygulamasıyla ödenen vergi haksızdı ve iade edilmesi gerekirdi. Gümrük Kanunu’nun 211. maddesi de fazla ödenen vergilerin iadesine olanak sağlıyordu.

Bu nedenle, önce gümrük idaresine fazla ödenen vergilerin iadesi için dilekçe verildi. İdare reddetti. Bir üst makama itiraz edildi, o da reddetti. Bunun üzerine dava açıldı ve mahkemeler hukuka uygun olmayan şekilde alınan gözetim farkı vergilerinin gecikme faiziyle iadesine karar verdi. Bunun üzerine, gözetim farkı iadesinin önünü kesmek için Gümrük Kanunu’nun 211. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirildi. Böylece kişinin kendi beyanıyla referans kıymeti artırdığı durumlar için yasal dayanak oluşturuldu ve maddeye dayanarak mahkeme yolu kapatılmış oldu:

MADDE 211 - “..., ilgili kişinin kasten yaptığı bir tahrifat veya ticaret politikası önlemlerine tabi eşyanın gümrük kıymetinin yükümlünün kendi beyanı ile artırılması sonucunda ödenmiş veya tahakkuk ettirilmişse, bu vergilerin geri verilmesine veya kaldırılmasına ilişkin talepler kabul edilmez.” (28.07.2021 / 31551 sayılı RG, 7333 sayılı Kanun)

Bu kez de mükellefler, mecbur bırakıldıkları için bu beyanı yaptıklarını göstermek üzere “itirazı kayıt” şerhiyle beyan verip sonrasında davalar açmaya başladılar.

Gözetim nedeniyle açılan davalarda mahkemeler zaman zaman farklı kararlar verdi. Bu karışıklığı gidermek için Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu önemli bir içtihat oluşturdu.

18 Temmuz 2021 tarihli düzenleme sonrasında, gözetim uygulaması nedeniyle ihtirazi kayıtlı artırılan gümrük kıymeti üzerinden ödenen fazla vergilerin, Gümrük Kanunu’nun 211. maddesi kapsamında geri verme başvurusu ile iade edilemeyeceği netleşti.

Gözetimde İade Yolu Kapandı mı?

211. maddeye göre evet, kapandı.

Peki ya 242. madde? Ona istinaden bir karar çıkar mı, bunu önümüzdeki süreçte göreceğiz.

Şimdi asıl sorun şu:

Gözetim belgesi ile ithalat yapanlarla belgesiz yapanlar arasındaki, referans fiyata isabet eden fazla vergi nedeniyle oluşan maliyet farkı ne olacak? Bu farklılık, gözetim belgesi verilemeyenlerin doğal olarak dengelendiği varsayımıyla mı açıklanacak?

Peki ya Gözetimin KDV’si?

O da başka bir düğüm oldu. Gözetime isabet eden KDV’nin indirim konusu yapılamayacağı ve maliyete atılması gerektiğine ilişkin karar sonrasında, bu KDV’nin doğrudan maliyete dahil edilmesi yeni bir sorun olarak karşımızda duruyor. Üreticiyi korurken fiyatları artırarak enflasyonist etki yaratıyor gibi görünüyor.

Güzel bir bitiş olsun...

Unutmadan: Dahilde İşleme Rejimi kapsamındaki ithalatlar gözetim mevzuatından muaftır. Yani DİR kapsamında açılan beyannamelerde gümrük kıymetini referans fiyata yükseltmeden tescil alabilir; teminatı da satış fiyatı üzerinden %100, performansa göre %10, OKS belgeniz varsa %10, %5 veya %1; en güzeli AEO/YYS sahibiyse %1 teminatla işlem yapabilirsiniz.

Gözetim tebliğlerinin kalktığı, en azından yenisinin yayımlanmadığı, hiç olmadı gözetimin KDV’sinin indirilebildiği mutlu bir yıl dilerim.

Emin Ural

Kıdemli Müdür
Vergi Hizmetleri

emin.ural@tr.gt.com

Yeni İndirimli Kurumlar Vergisi Sistemi

Cumhuriyetin kuruluşundan öncesine dayanan yatırım teşvik sisteminde 7555 Sayılı Kanun ile yeni bir düzenleme yapılmıştır. Aktif bir mevzuat olması sebebi ile dönemsel olarak ihtiyaca binaen değişikliğe uğraması uygulayıcılar tarafından da alışlagelmiştir. Yatırım teşvik sisteminin geçmişine kısaca bakılacak olursa; 1913 yılında yürürlüğe konulan Teşvik-i Sanayi Muvakkatı'na dayanmaktadır. Söz konusu kanun 1927 yılında yürürlüğe konulan Teşvik-i Sanayi Kanunu'nun temelini oluşturmaktadır. 1923 yılında gerçekleştirilen İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlara bakıldığında sanayileşmenin hızla sağlanabilmesi için devlet tarafından teşvik politikaları geliştirileceği ortaya konulmuştur. Ancak zamanla değişen konjonktür ve İkinci Dünya Savaşı teşvik politikalarının geçici olarak rafa kaldırılmasına sebep olsa da 1950'li yıllardan sonra kamu maliye politikası aracı olarak teşvik politikaları tekrar hız kazanmıştır.

1963 yılında çıkarılan 202 Sayılı Kanun ile yatırım indirimi müessesesi vasıtasıyla yatırımlar vergisel açıdan desteklenmiştir. Kanunda yatırım indirimi oranı %30, zirai yatırımlar ile bölge kalkınması ile ilgili yatırımlarda %40 ve geri kalmış bölgelerde ise %50 olarak belirlenerek bölgesel gelişmişlik farkının giderilmesinin amaçlandığı görülmektedir.

Daha sonraki yıllarda değişen ihtiyaçlar doğrultusunda yeni düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerden en önemlileri Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan 2009/15199 ve 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararlardır. Söz konusu kararlar da dönemin şartlarına göre revize edilmiş birçok kez değişikliğe uğramıştır. İndirimli kurumlar vergisi açısından en önemli değişikliklerden biri şüphesiz 2017 yılında getirilen 2012/3305 sayılı kararın geçici 8 inci maddesinde imalatçılara yönelik düzenlenen yatırım teşvik belgeleri kapsamında yapılan değişikliktir. Buna göre 2017 yılı içerisinde gerçekleştirilecek yatırım harcamaları için mevcut yatırıma katkı oranına 15 puan ilave, kurumlar vergisi veya gelir vergisi indirimi %100 oranında ve diğer faaliyetlerden elde ettiği kazançlara uygulanacak oran %100 olarak uygulanması öngörülmüştür. Söz konusu karar ilk aşamada yalnızca 2017 yılında gerçekleştirilecek harcamalar için uygulamaya konulsa da sonraki yıllarda peyderpey 2022 yılına dek uzatılmıştır. Nihai olarak, düzenleme sanayicilere 2017 ile 2022 yılları arasında gerçekleştirilen yatırım harcamalarında hak kazanılan yatırım teşvik tutarları için kurumlar vergisi oranını %0'a kadar indirme imkanı getirmiştir. Bu sayede imalatçılar vergi ödemek yerine söz konusu kaynakları yeni yatırımlara yöneltme imkanına kavuşmuşlardır.

Verilen ilave teşvikler Çin'de ortaya çıkan ve küresel bir etki ile yayılan pandeminin ekonomik etkilerini hafifletebilmek ve istihdam seviyesini koruyabilmek adına yatırıma yönelik teşvikler ve genişletici maliye politikaları büyük önem arz etmekteydi. Piyasada genişletici bir etki yaratmaya çalışan vergi harcamaları ile aynı dönemde ortaya koyulan kur korumalı mevduat politikaları zamanla bütçeye aşırı bir yük getirerek bütçe açığının artmasına sebep olmuştur. 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş ve çevre 11 ili etkileyen depremin de ortaya çıkardığı bütçe yükünü telafi edebilmek adına belirli istisna ve indirimlerden yararlanan mükelleflere %10 oranında ek vergi gibi geçici düzenlemeler artan bütçe açığına kesin çözüm olamamıştır. Geleneksel noktada kamu maliyesi açısından sıkılaştırıcı politikalar izlenmesi zaruri duruma gelmiştir.

Yeni maliye politikası doğrultusunda adımlarından birisi 9903 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar ile önceki karar olan 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'ın yürürlükten kaldırılmasıyla atılmıştır. Karara uyumlu olarak yasal düzenleme ise 7555 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve 635 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yapılmıştır.

Değişiklikler bir özet olarak aşağıdaki gibidir.

- İndirimli kurumlar vergisi, indirim hakkının kullanılabilmesi için ilk hesap döneminden itibaren en fazla 10 hesap dönemi boyunca ve yüzde 60 oranında uygulanacaktır.
- Kazanç bulunmasına rağmen yararlanılmayan yatırıma katkı tutarları sonraki dönemlerde dikkate alınmayacaktır.
- Cumhurbaşkanına verilen yatırıma katkı oranını belirleme yetkisi %50 ile sınırlandırılmıştır.
- Diğer faaliyetlerden elde edilen kazançlar için hesaplanacak indirimde kullanılacak yatırıma katkı tutarı için hak edilen yatırıma katkı tutarı ve indirim hakkının kullanılabilmesi için ilk hesap dönemi dahil dördüncü hesap dönemi kısıtları getirilmiştir. Ancak Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamındaki proje bazlı yatırımlar için süreleri ve oranı artırmaya Cumhurbaşkanı yetkili olacaktır.

Kanunda hükmedilen değişiklikler, 16.06.2025 tarihinden önce başvurusu yapılmış ve reddedilmemiş olanlar hariç, yayımı tarihinden itibaren alınan yatırım teşvik belgelerine uygulanmak üzere kanunun yayım tarihi olan 24.07.2025 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Yapılan düzenleme ile uygulamada ortaya çıkan tartışmalar ve gri alanlar da kanunun yayımından sonraki dönemde uygulanmak suretiyle ortadan kaldırılmış olmaktadır.

Uygulamada sıkça karşılaşılan problemlerden olan kazanç bulunmasına rağmen yararlanılmayan yatırıma katkı tutarlarının sonraki dönemlerde dikkate alınıp alınamayacağı yeni düzenleme ile ele alınmıştır. Düzenleme öncesi vergi denetim elemanları tarafından yatırıma katkı tutarı bir hak olarak görülebilmekte ve kazanç bulunmasına rağmen kullanılmayan yatırıma katkı tutarlarını haktan vazgeçme olarak yorumlanabilmekteydi. Yeni düzenleme ile birlikte kazanç bulunmasına rağmen yararlanılmayan yatırıma katkı tutarları sonraki dönemlerde dikkate alınamayacaktır.

Karşılaşılan bir diğer problem ise diğer faaliyetlerden elde edilen kazançlara uygulanacak yatırıma katkı tutarının sınırı hakkındaydı. Kanunun eski halinde toplam yatırıma katkı tutarının %50'sini ve gerçekleştirilen yatırım harcaması tutarını geçmemek üzere olmak üzere iki kıstas yer almaktaydı. Düzenleme öncesinde 1 Seri Nolu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde sınır olarak gerçekleştirilen yatırım harcaması, toplam yatırıma katkı tutarı sınırları yer almakta ve ek olarak yararlanılabilecek katkı tutarı Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen nispette sınırlandırılmaktaydı. 7555 Sayılı Kanun ile hak edilen yatırıma katkı tutarı kavramı getirilmekte ve kıstas olarak toplam yatırıma katkı tutarının %50'si ve hak edilen yatırıma katkı tutarı sınırlarını kullanılmaktadır. Ayrıca yatırım dönemi ve işletme dönemi ayrımı yapılmaksızın indirim hakkının kullanılabilmesi ilk hesap dönemi dahil dördüncü hesap döneminin sonuna kadar diğer faaliyetlerden elde ettikleri kazançlarına indirimli kurumlar vergisi uygulanması sağlanmaktadır.

Diğer faaliyetlerden elde edilen kazançlara uygulanacak yatırıma katkı tutarı için dört hesap dönemi sınırının başlangıç tarihinin indirim hakkının kullanılabilmesi ilk hesap dönemi olması önemlidir. Zira mükellef kazanç yetersizliği durumunda yatırım teşvik belgesinin alındığı tarihte yatırıma katkı tutarlarını kullanamayabilir. 24 Seri Nolu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği bu konuya açıklık getirerek matrah bulunmaması sebebiyle indirim hakkının ilk olarak sonraki dönemlerde ortaya çıkması halinde dört hesap dönemi sınırının sonraki dönemden itibaren hesaplanacağını belirtmiştir.

Mevzuata yeni girmiş olan “hak edilen katkı tutarı” kavramı da mezkur tebliğde açıklığa kavuşturulmuştur. Tebliğde yer alan örneklerden hak edilen katkı tutarının; gerçekleştirilen yatırım harcaması ile yatırıma katkı oranının çarpılması suretiyle hesaplanacağı anlaşılmaktadır.

Tebliğde açıklanan bir diğer önemli konu ise yatırım teşvik belgeleri kapsamındaki yatırımlardan elde edilen kazançların, ilgili teşvik belgesinde yer alan vergi indirim oranı dikkate alınarak indirimli vergi uygulanacağı ve indirimli vergi uygulamasında diğer faaliyetlerden elde edilen kazanç olarak değerlendirilemeyeceği konusudur. Ancak tebliğde bu kurala bir istisna getirilmektedir. Şayet yatırım teşvik belgesi kapsamındaki yatırımlar tamamlanmış ve indirimli vergi oranı uygulanmak suretiyle yatırıma katkı tutarlarının tamamı kullanılmışsa veya on yıllık sürenin dolması halinde, bu yatırımlardan, hak kazanılan yatırıma katkı tutarının tamamının kullanıldığı veya on yıllık sürenin dolduğu hesap döneminden itibaren elde edilen kazançlar, indirimli vergi uygulamasında diğer faaliyetlerden elde edilen kazanç olarak değerlendirilebilecektir.

Yeni sistem ile özellikle indirimli kurumlar vergisi açısından uygulamada farklı yorumlara yol açan noktaların ileriye dönük olarak ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır. Aynı zamanda yeni yatırım teşvik sisteminde yatırıma katkı tutarlarının sınırsız süre ile kullanılabilme imkanını kaldırarak 10 yıl süre ile sınırlandırmaktadır. Yatırımı gerçekleştiren mükelleflere yatırım sürecinde diğer faaliyetlerinden elde ettiği gelirlerine indirimli vergi uygulama imkanı yatırım tamamlanmadan önce indirim hakkının faydalanılabileceği ilk dönemden itibaren 4 hesap dönemi ile sınırlandırılmakta ve mükelleflerin indirimden faydalanabilmesi için yatırımı mümkün olan en kısa sürede tamamlayabilmesi açısından motivasyon oluşturulması amaçlanmaktadır.

Vergi teşviklerinin, istisna ve muafiyetlerinin etkinlik ve etkililik değerlendirmelerine tabi tutulacağı 2023-2025 dönemine ait Orta Vadeli Programda ortaya konulmuştu. Bu bağlamda zamana yayılarak vergi düzenlemeleri gerçekleştirilmektedir. Yatırım teşvik sisteminin de OVP doğrultusunda tekrar ele alınması uygulayıcılar açısından şaşırtıcı olmamıştır.

Yüksek enflasyon ve bütçe açıkları ile mücadelenin hedeflediği mevcut konjonktürde vergi oranlarının artırılması, vergi harcamalarının azaltılması olağan politikalar. Verginin kanuniliği ve geriye yürümezliği nedeniyle yeni düzenlemeler geçmiş dönemlerde düzenlenen yatırım teşvik belgelerini kapsamamaktadır. Düzenlemeler yürürlük tarihinden itibaren sonuçlarını ortaya koyacağından yeni sistemin kısa vadede vergi gelirleri üzerinde büyük bir etki yaratmayacağını tahmin etmek zor değildir. Düzenlemenin amacının genel olarak orta ve uzun vadede sonuç almak ve yatırım teşvik sistemini daha etkin kılmak olduğu söylenebilir.

Enis Seven

Müdür
Bilgi Teknolojileri Risk ve Yönetişim Hizmetleri
enis.seven@tr.gt.com

Bilgi Teknolojileri Risk Yönetimi ve Denetim Fonksiyonunun Kurumsal Dayanıklılık Üzerindeki Etkisi

Bilgi teknolojileri (BT), günümüzde kurumların yalnızca operasyonel faaliyetlerini destekleyen bir unsur olmaktan çıkarak; stratejik karar alma süreçlerinden tedarik zincirine, müşteri ilişkilerinden finansal raporlamaya kadar uzanan geniş bir yelpazede vazgeçilmez bir yapı taşı haline gelmiştir. Dijitalleşmenin hız kazanması, otomasyonun yaygınlaşması ve yapay zekâ tabanlı çözümlerin iş süreçlerine entegre edilmesi, BT altyapılarını hem fırsatlar hem de riskler açısından stratejik bir konuma taşımaktadır.

Kurumsal dayanıklılığın sürdürülebilmesi; güçlü teknik altyapı, düzenli risk değerlendirmeleri, mevzuata tam uyum ve iş sürekliliği planlarının entegre bir şekilde yürütülmesi ile mümkündür. Bu noktada BT risk yönetimi ve denetim fonksiyonu, yalnızca “eksiklikleri tespit eden” bir mekanizma olmaktan çıkmış; kurumların rekabet gücünü, itibarını ve krizlere karşı direnç seviyesini şekillendiren stratejik bir unsur haline gelmiştir.

Küresel ölçekte artan siber tehditler, veri güvenliği ihlalleri ve teknolojik bağımlılıklar, kurumların yalnızca teknik savunma mekanizmaları kurmasını değil, aynı zamanda yönetim ve denetim yapılarında köklü değişiklikler yapmasını zorunlu kılmaktadır. Özellikle ISO/IEC 27001 gibi bilgi güvenliği yönetim sistemleri standartları, ISACA tarafından geliştirilen COBIT 2019 çerçevesi ve Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) gibi düzenlemeler, bu dönüşümün hem çerçevesini hem de denetim kriterlerini tanımlamaktadır.

Etkin bir BT denetimi; teknik uyumluluğun ötesinde, iş süreçlerinin sürekliliğini, verilerin bütünlüğünü, mevzuata uyum düzeyini ve kurumun krizlere karşı dayanıklılığını bütüncül bir şekilde değerlendirir. Bu nedenle BT risk yönetimi ve denetim fonksiyonu, yalnızca teknik bir kontrol alanı değil, aynı zamanda kurumların uzun vadeli sürdürülebilir büyüme hedeflerini destekleyen kritik bir stratejik araçtır.

Türkiye Regülasyon Çerçevesi

Türkiye’de BT denetimi, 2000’li yılların başında hız kazanan dijital dönüşümle birlikte kurumsal yapının önemli bir bileşeni haline gelmiştir. O dönemde hem özel sektör hem de kamu kurumları, bilgi sistemlerini operasyonel süreçlerine entegre etmeye başlamış; başlangıçta finans, muhasebe ve tedarik zinciri gibi temel işlevlerde kullanılan bu sistemler, ilerleyen yıllarda stratejik karar alma ve kurumsal planlama süreçlerinde de etkin bir rol üstlenmiştir.

Dijitalleşmenin ivme kazanması, internet kullanımının yaygınlaşması ve bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, BT güvenliği ile veri bütünlüğünü kurumsal yönetim açısından kritik konular haline getirmiştir. Bu çerçevede BT denetimi, yalnızca teknik güvenlik kontrollerinin uygulanmasıyla sınırlı kalmamış; aynı zamanda yönetim bilgi sistemlerinin verimliliğini, risk yönetimi kapasitesini ve düzenleyici standartlara uyumu değerlendiren uzmanlaşmış bir alan olarak kurumsallaşmıştır.

Türkiye’de Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), halka açık şirketlerde bilgi sistemleri yönetiminin ve kontrol mekanizmalarının bağımsız denetim süreçlerine entegre edilmesini yasal bir zorunluluk haline getirmiştir. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) ise kişisel veri işleme süreçlerinde teknik ve idari tedbirlerin alınmasını, bu tedbirlerin etkinliğinin izlenmesini ve raporlanmasını hukuki bir gereklilik olarak tanımlamaktadır. Uluslararası ölçekte faaliyet gösteren kurumlar açısından ise GDPR, sınır ötesi veri işleme faaliyetlerinde şeffaflık, hesap verebilirlik ve veri sahiplerinin haklarının korunması konularında ek yükümlülükler getirmektedir.

Bununla birlikte, kamu kurumlarının bilgi sistemleri yatırımları son yıllarda artış gösterse de, bilgi yönetimi ve paylaşım kültürü bakımından özel sektörün gerisinde kaldığı görülmektedir. Geleneksel hiyerarşik yönetim anlayışı ve katı iletişim prosedürleri, kurum içi bilgi akışını yavaşlatmakta, birimler arası koordinasyonu zorlaştırmaktadır. Oysa etkin bir BT denetimi için teknik altyapının güçlü olması kadar, bilgi paylaşımının da kurumsal kültürün ayrılmaz bir parçası haline gelmesi gerekmektedir.

Türkiye’de BT denetimi, hem yasal düzenlemeler hem de kurumsal sürdürülebilirlik hedefleri açısından stratejik bir önem taşımaktadır. Bu alanda yapılacak planlı yatırımlar ve süreç iyileştirmeleri, kurumların siber tehditlere karşı direnç seviyesini artırmanın yanı sıra uzun vadeli stratejik hedeflerin hayata geçirilmesine ve paydaş güveninin güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

Uluslararası Standartlar

Küresel ölçekte faaliyet gösteren kurumlar için BT risk yönetimi ve denetim faaliyetleri, yalnızca ulusal mevzuata uyum sağlamakla sınırlı değildir. Uluslararası pazarlarda rekabet edebilmek, farklı coğrafyalardaki yasal düzenlemelere uyum ve denetim standartlarını entegre edebilmeyi gerektirir.

Bu noktada ISACA tarafından geliştirilen COBIT 2019 çerçevesi, BT yönetişiminin iş stratejileriyle uyumlu hale getirilmesini sağlayan kapsamlı bir yol haritası sunar. ISO/IEC 27001 standardı ise bilgi güvenliği yönetim sistemlerinin kurulması, sürdürülmesi ve sürekli iyileştirilmesi için uluslararası kabul görmüş bir çerçeve sağlar. GDPR ise özellikle veri işleme süreçlerinde küresel ölçekte bağlayıcı bir standart haline gelmiş; ihlallerin ciddi mali yaptırımlar doğurabileceği bir düzenleme olmuştur.

Uluslararası risk danışmanlık firmaları, BT denetiminde yalnızca teknik kontrollerin uygulanmasını değil, aynı zamanda kriz senaryolarına hazırlık, tedarik zinciri güvenliği, iş sürekliliği planları ve siber olay müdahale kapasitesinin de değerlendirilmesini önermektedir. Böylece BT denetimi, reaktif bir güvenlik yaklaşımından proaktif bir risk yönetimi anlayışına evrilmiştir.

Örneğin, çok uluslu kuruluşlarda iş sürekliliği planları yalnızca felaket kurtarma senaryolarını değil; aynı zamanda operasyonel esnekliği, tedarikçi bağımlılıklarını ve veri yönetimi süreçlerini de kapsayacak şekilde kurgulanmaktadır. Bu yaklaşım, BT denetim fonksiyonunu, kurumsal dayanıklılığın doğrudan destekleyicisi haline getirmektedir.

Sonuç

BT risk yönetimi ve denetim fonksiyonu, günümüzde kurumların yalnızca mevcut faaliyetlerini güvence altına almakla kalmayıp, geleceğe yönelik stratejik hedeflerini de destekleyen kritik bir yapı haline gelmiştir. Türkiye’de SPK ve KVKK gibi düzenlemeler ile GDPR, ISO/IEC 27001 ve COBIT 2019 gibi uluslararası standartlar, kurumların bu alandaki yükümlülüklerini ve uygulama kriterlerini belirleyen temel referans noktalarıdır.

Etkili bir BT denetimi; teknik güvenlik kontrollerinin uygulanması, risklerin sistematik olarak yönetilmesi, mevzuata uyumun sağlanması ve kurum kültüründe bilgi güvenliği farkındalığının yerleşmesi gibi çok boyutlu bir yaklaşımı gerektirir. Bu nedenle, kurumlar BT denetim

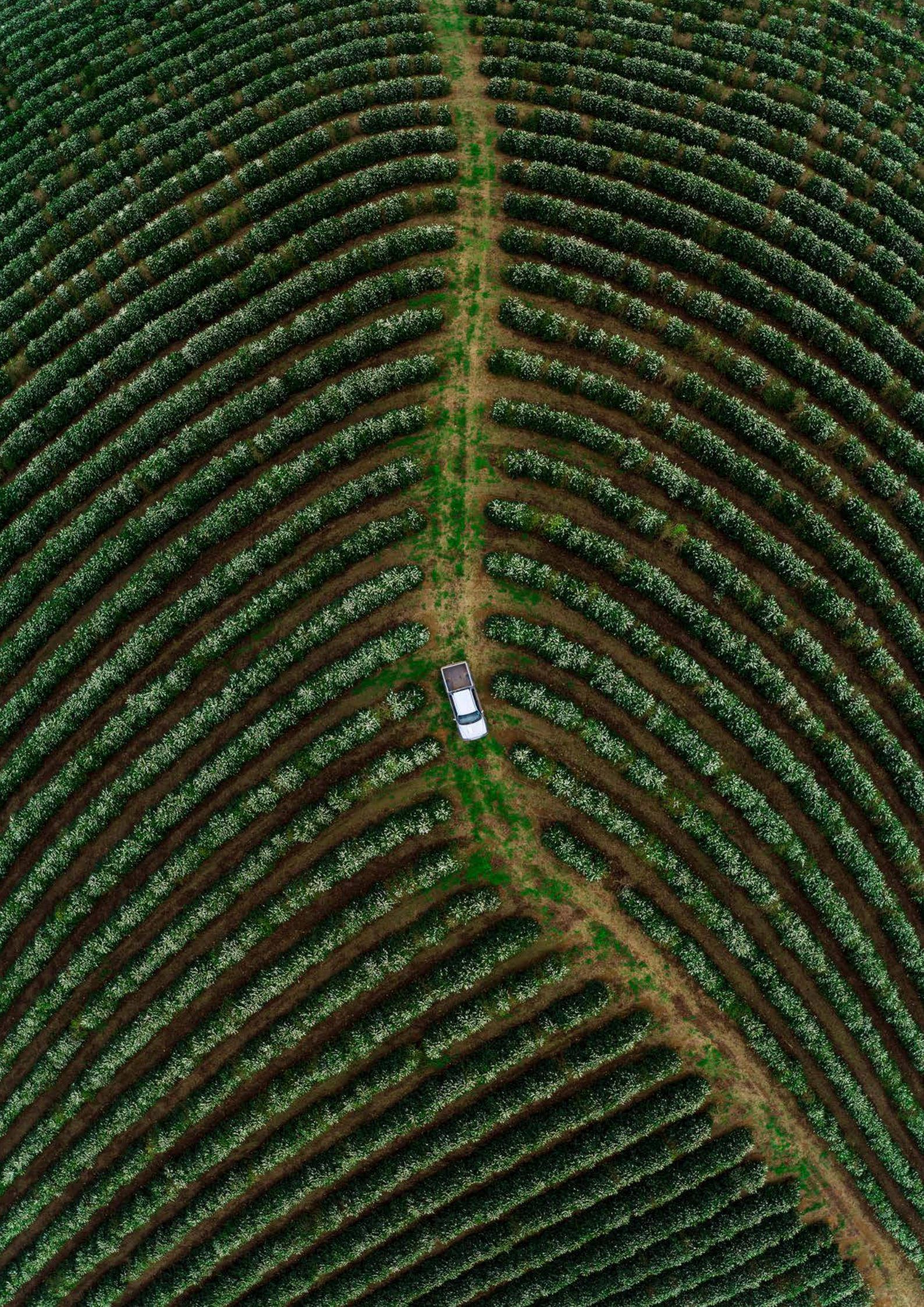
fonksiyonunu yalnızca “zorunlu bir kontrol” olarak değil, stratejik karar alma süreçlerinin ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirmelidir.

Sonuç olarak, planlı yatırımlar, uluslararası standartlarla uyumlu yönetim sistemleri ve sürekli gelişime dayalı bir denetim kültürü; kurumların siber tehditler karşısındaki direncini artıracak, iş sürekliliğini güvence altına alacak ve uzun vadeli sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmalarını kolaylaştıracaktır.

Kaynaklar

1. Yıldız, M., & Gümüş, S. (2025). Türkiye’de BT denetimi: Mevcut durum analizi. Management and Political Sciences Review, 7(1), 1–20. Erişim: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/4334342>
2. ISO/IEC. (2022). ISO/IEC 27001:2022 – Information security, cybersecurity and privacy protection. Erişim: <https://www.iso.org/standard/82875.html>
3. Avrupa Birliği. (2016). General Data Protection Regulation (GDPR). Erişim: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>
4. Ahmed, H. S. A. (2022, 12 Ocak). A look ahead at new data privacy regulations: How do they compare to ISO/IEC 27701? At ISACA Newsletter, Volume 2. ISACA. Erişim: <https://www.isaca.org/resources/news-and-trends/newsletters/atisaca/2022/volume-2/a-look-ahead-at-new-data-privacy-regulations>

Mehmet Nazım Hikmet

Müdür
Yönetim Danışmanlığı Hizmetleri

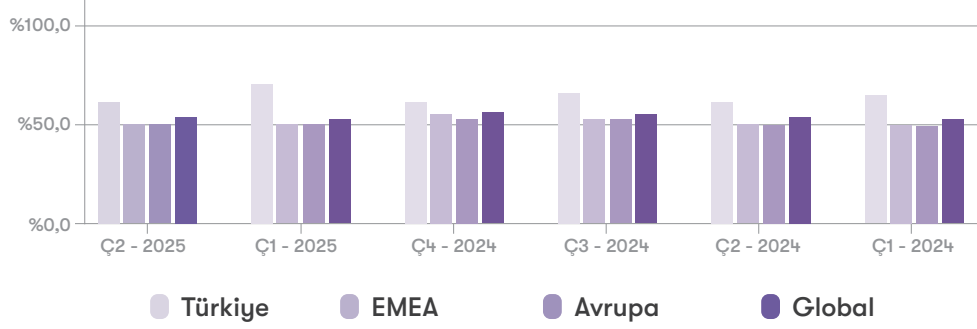
mehmet.hikmet@tr.gt.com

Sürdürülebilirlik Yatırımlarına Bakış: Türk İş Dünyasından Değerlendirmeler

Grant Thornton International, geçtiğimiz aylarda gerçekleştirdiği 'Sürdürülebilirliği Ölçeklendirmek' raporu kapsamında tüm dünyadan yöneticilerin sürdürülebilirlik yatırımlarına bakış açısını mercek altına aldı. 35 ülkeden katılan 15.000 yönetici arasında Türkiye'den de katılımcılar vardı. Bu rapor verilerinden yola çıkarak, Türk iş dünyası temsilcilerinin sürdürülebilirlik yatırımlarına bakış açısını dünyanın geri kalanıyla kıyasladık.

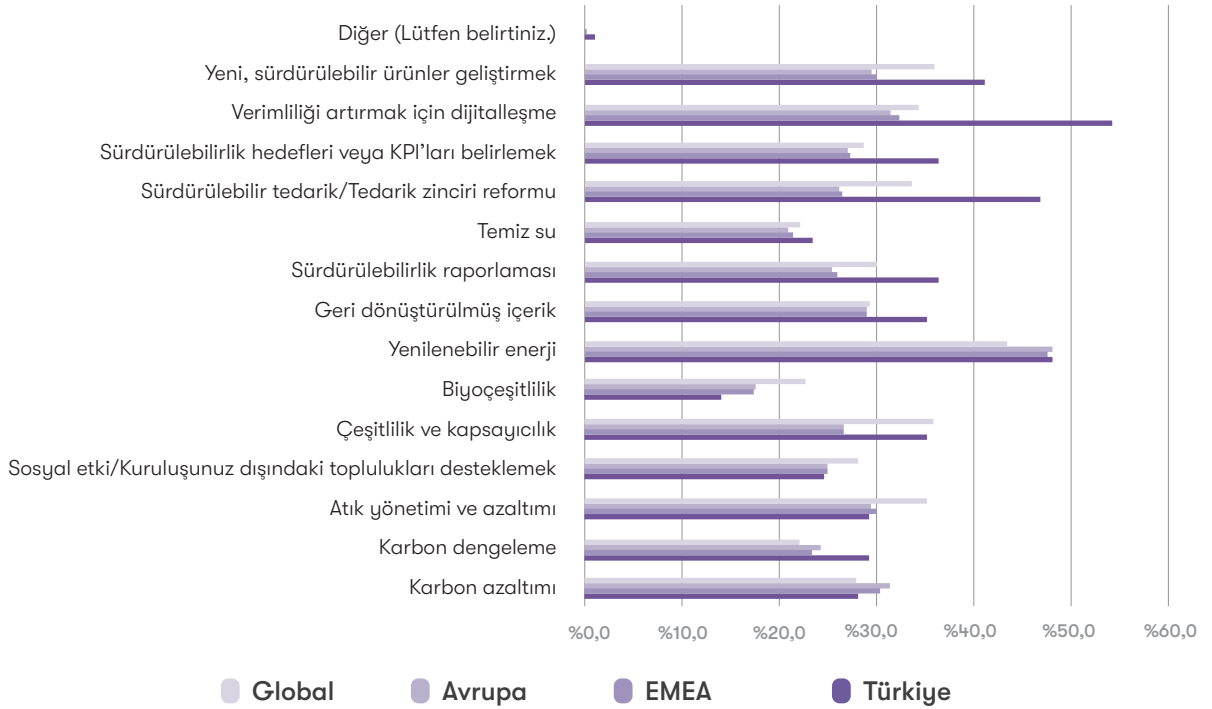

Sürdürülebilir Girişimlere Yatırım (% Artış Beklentisi)

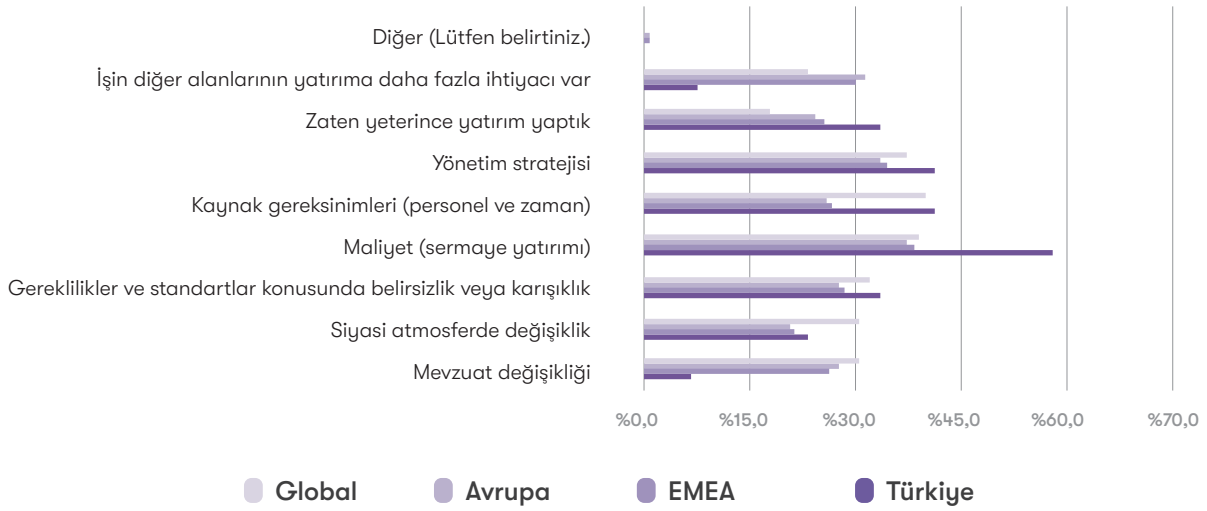
1) 2025'in 2. çeyreğinde Türkiye, sürdürülebilirlik yatırımlarına ilişkin beklentilerde küresel ve bölgesel ortalamaların oldukça üzerinde yer alarak %65,3 ile güçlü bir iyimserlik sergiliyor. Küresel oran %56,5 olarak oluşurken, Avrupa ve EMEA ortalamaları ise %52–53 seviyesinde. Küresel beklentiler dalgalansa da toparlanma eğiliminde; Türkiye ise istikrarlı biçimde yüksek güvenini koruyor. Sektörel olarak özel sermaye, teknoloji ve bankacılık öne çıkarken, varlık yönetimi keskin bir düşüş gösteriyor. Enerji sektörü dalgalı, kamu ve hizmet sektörleri ise geride kalıyor. **Genel olarak Türkiye, sürdürülebilirlik yatırımlarında güçlü ve dirençli bir iyimserlik sergiliyor.**

Aşağıdaki alanlardan hangilerine sürdürülebilirlik yatırımı yapmayı planlıyorsunuz?

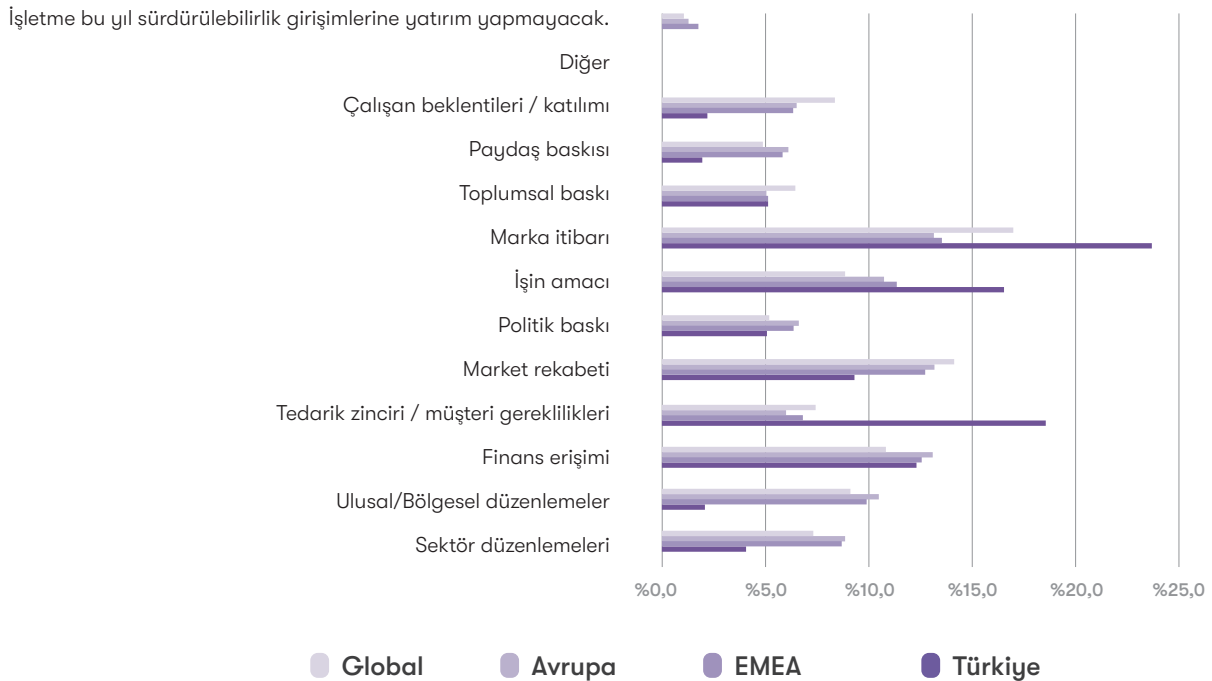
2) 2025 itibarıyla Türkiye, sürdürülebilirlik yatırımlarında dijitalleşme (%54,1) ve yenilenebilir enerji (%48,2) alanlarında küresel ve bölgesel ortalamaların oldukça üzerinde konumlanıyor. Şirketlerin %47,1'i sürdürülebilir tedarik zinciri reformu planlayarak bu alanda da liderlik gösteriyor. Çeşitlilik ve kapsayıcılığa yönelik yatırımlar (%35,3) küresel trendlerle paralel ilerliyor. Karbon azaltımı küresel ortalama ile eşit olsa da, raporlama (%36,5) ve şeffaflık konularında Türkiye öne çıkıyor. Sektörel olarak kamu sektörü tedarik zincirinde, teknoloji sektörü yenilenebilir enerjide, özel sermaye ise kapsayıcılıkta öne çıkıyor. **Genel olarak Türkiye enerji dönüşümü, dijitalleşme ve şeffaflıkta güçlü bir liderlik sergiliyor.**

Sürdürülebilir girişimlere yatırımınızı azaltmanızın nedeni nedir?

3) Türkiye’de sürdürülebilirlik yatırımlarının önündeki en büyük engel yüksek sermaye maliyeti (%58,3) olup, bu oran küresel ve bölgesel ortalamaların çok üzerinde. Şirketler politik belirsizlikten ziyade finansal zorluklara odaklanıyor. İnsan kaynağı ve strateji eksiklikleri küresel ortalamalarla benzer düzeyde. Dikkat çekici şekilde, firmaların %33,3’ü zaten yeterince yatırım yaptığını düşünüyor. Sektörel olarak kamu sektörü regülasyon değişikliğini, enerji sektörü kaynak önceliklerini, varlık yönetimi ise standart belirsizliğini en büyük bariyer olarak görüyor. **Genel olarak Türkiye’de finansman maliyetleri, sürdürülebilirlik yatırımlarının en kritik sınırlayıcısı konumunda.**

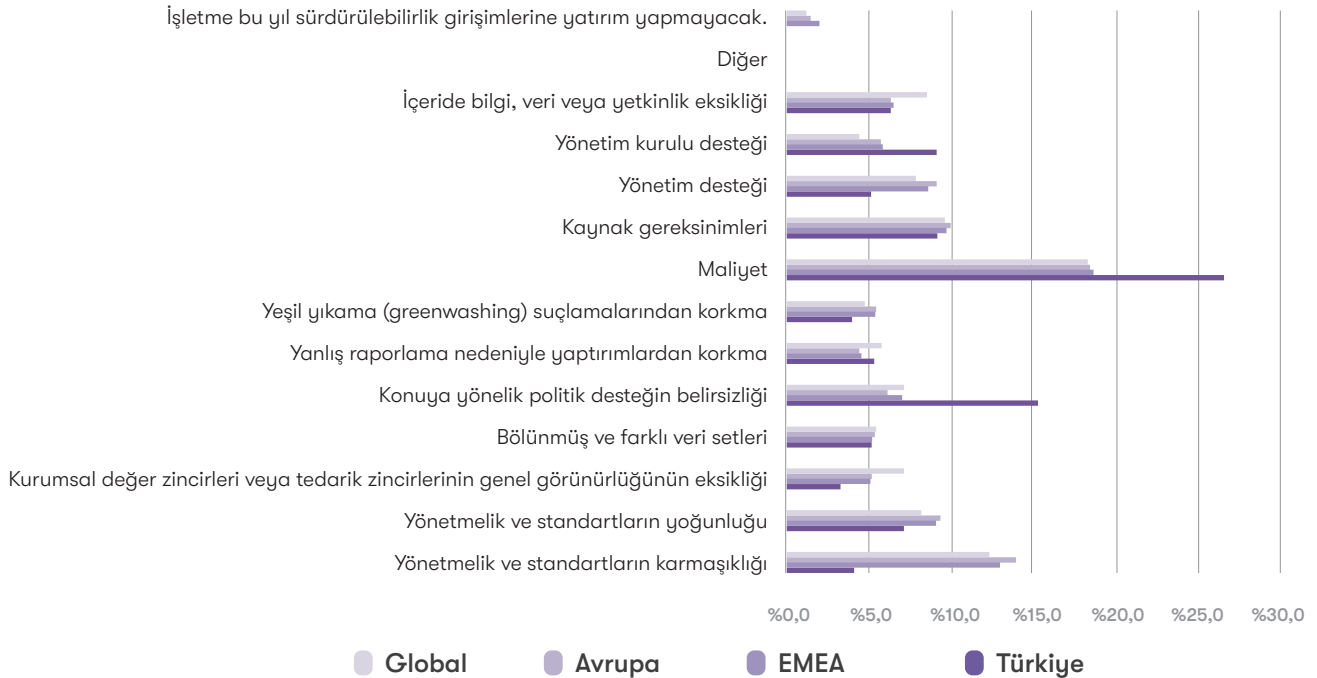
Sürdürülebilirlik girişimlerine odaklanma ve yatırımınız üzerindeki etkisi açısından en önemli üç faktörü seçip önem sırasına göre sıralayınız.

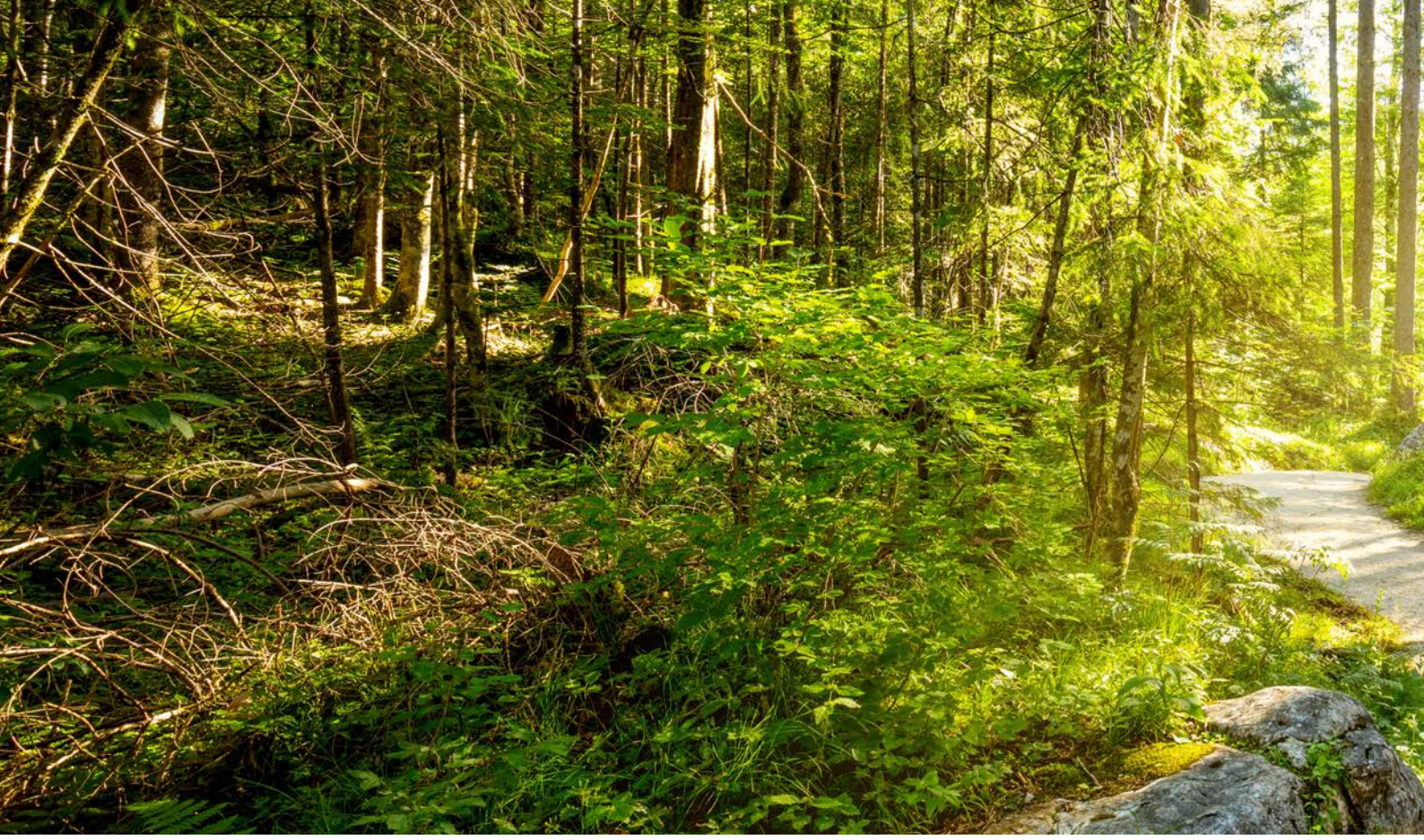
4) Türkiye’de sürdürülebilirlik yatırımlarını en güçlü şekilde yönlendiren unsurlar marka itibarı (%23,5) ve tedarik zinciri/müşteri gereklilikleri (%18,4). Bu oranlar küresel ve bölgesel ortalamaların çok üzerinde. Regülasyon baskısı ise oldukça düşük (%2–4), bu da Türkiye’de sürdürülebilirlik motivasyonunun yasal zorunluluktan ziyade ticari avantaj ve marka değeri odaklı olduğunu gösteriyor. İç baskılar (çalışan, paydaş) zayıf, “yatırım yapmayacağız” diyen şirket oranı yok denecek kadar az. **Sektörel olarak PE ve bankacılık sermaye/marka, hizmet sektörü rekabet, kamu sektörü sosyal baskılar, teknoloji sektörü ise marka itibarı üzerinden hareket ediyor.**

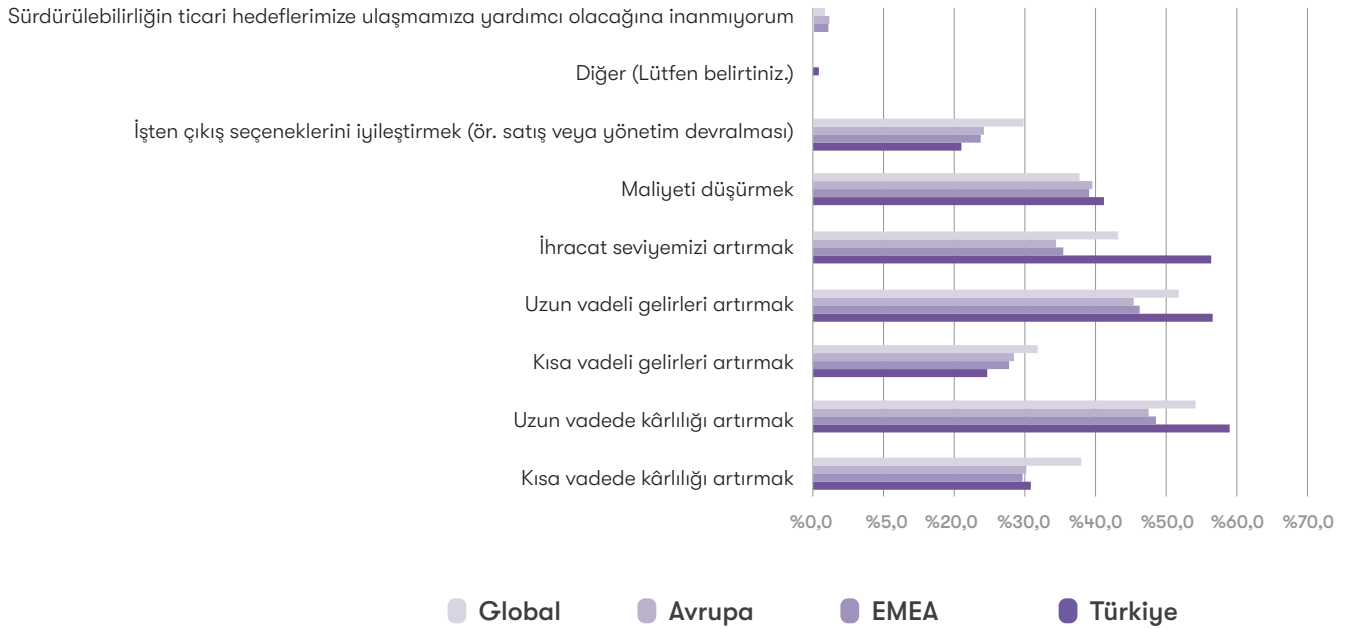
Şirketinizin sürdürülebilirlik girişimlerini başarılı şekilde geliştirmesinin önündeki en büyük üç engel seçip sıralayınız.

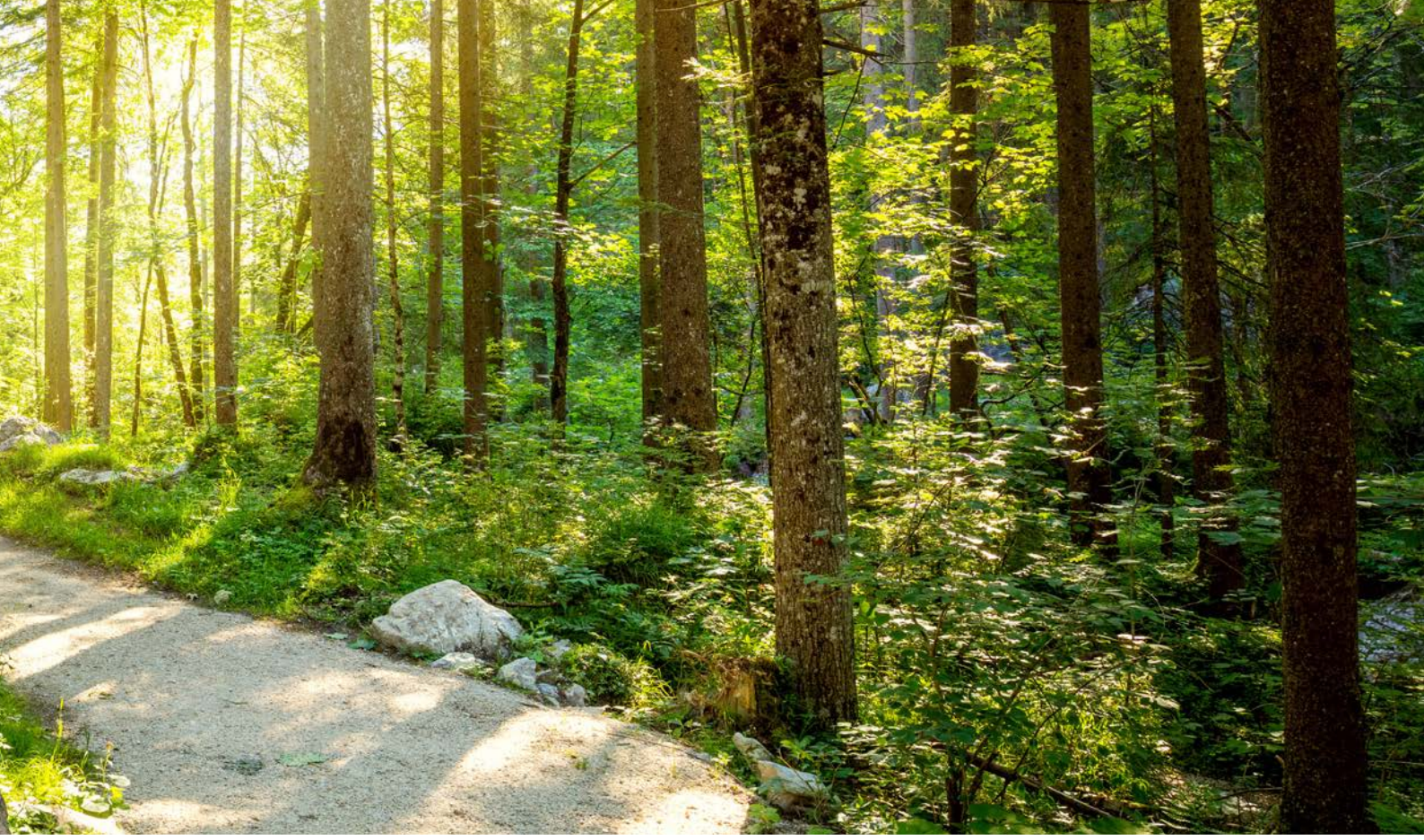
5) Türkiye’de sürdürülebilirlik yatırımlarının önündeki en büyük engel maliyet (%26,5) olup, bu oran Avrupa ve EMEA ortalamalarının oldukça üzerinde. Ayrıca konuya yönelik politik desteğin belirsizliği (%15,3) de dikkat çekici biçimde yüksek. Buna karşın regülasyon karmaşıklığı (%4,1) ve hacmi (%7,1) görece düşük; yani asıl fren uyum değil, finansman yükü. Yönetim desteği icra tarafında güçlü olsa da, yönetim kurulu düzeyinde daha fazla ikna gereksinimi var. Bilgi, beceri ve veri eksiklikleri görece düşük. Sektörel bazda turizm ve sanayi sektörü maliyet baskısı altında; kamu sektörü regülasyondan, varlık yönetimi sektörü ise siyasi belirsizlikten etkileniyor. **Genel olarak Türkiye’de maliyet ve politik belirsizlik, sürdürülebilirliğin temel bariyerleri.**

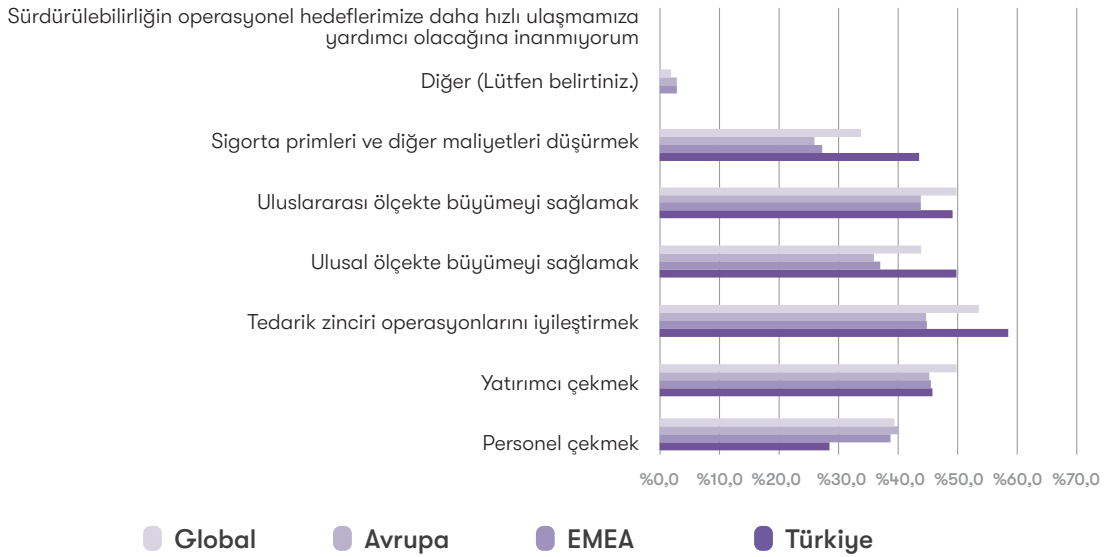
Aşağıdakilerden hangisine, şirketinizin sürdürülebilirliğini artırarak daha kolay ulaşılabileceğini düşünüyorsunuz?

6) Türkiye’de sürdürülebilirlik yatırımları kısa vadeli kazançtan çok uzun vadeli büyüme (%56,5), kârlılık (%58,8) ve ihracat geliştirme (%56,5) hedefleriyle ilişkilendiriliyor. Bu oranlar Avrupa ve EMEA ortalamalarının oldukça üzerinde. Şirketler maliyet azaltmayı (%41,2) önemli bir avantaj olarak görürken, “exit opsiyonu” (%21,2) motivasyonu zayıf kalıyor. “Sürdürülebilirlik fayda sağlamaz” diyen hiçbir şirket bulunmuyor. Sektörel olarak teknoloji ve bankacılık uzun vadeli faydayı en net gören alanlar; kamu maliyet verimliliğine, özel sermaye ise uzun vadeli kârlılığa odaklanıyor. **Genel olarak Türkiye, sürdürülebilirliği kalıcı büyüme, ihracat ve verimlilik stratejisinin merkezine yerleştirmiş durumda.**

Şirketinizin sürdürülebilirliğini artırarak hangi operasyonel hedeflere daha kolay ulaşabileceğinize inanıyorsunuz?

7) Türkiye’de sürdürülebilirlik yatırımları operasyonel olarak en çok tedarik zinciri verimliliği (%58,8), ulusal/uluslararası genişleme (%49,4) ve maliyet avantajı (%43,5) alanlarında etkili oluyor. Bu oranlar Avrupa ve EMEA ortalamalarının belirgin şekilde üzerinde. Buna karşın yetenek çekimi (%28,2) zayıf kalıyor. **Sektörel bazda teknoloji, sanayi ve bankacılık öne çıkarken; kamu sektörü çalışan ve yatırımcı çekiminde güçlü, ancak genişleme potansiyeli sınırlı. Özel sermaye yatırımcı güveniyle, enerji sektörü ise uluslararası genişleme ile ayrışıyor.**

Hilal Baltacı

Direktör
Pazarlama ve İletişim

hilal.baltaci@tr.gt.com

Ekonomik Bozulma Dönemlerinde Gelişmek: Büyüme Yolunda Bir Farklılaştırıcı

Grant Thornton International'ın uluslararası trendler üzerine hazırladığı serinin bu sayısında, ekonomik bozulma dönemlerinin büyüme için nasıl bir fırsat olabileceğini ve orta ölçekli şirketleri rakiplerinden nasıl farklılaştırabileceğini inceliyoruz.

“İstikrarsızlık” ifadesi küresel iş ortamını tanımlar hale geldi. Günümüzde iş dünyası liderleri, hem rutin operasyonel zorluklarla hem de öngörülemeyen küresel veya bölgesel şoklarla karşı karşıya kalıyor. Bu durum, iş süreçlerini yerine getirirken büyüme hedeflerine ulaşılmasını zorlaştırıyor. Altyapı arızalarından siber saldırılara, iklim felaketlerinden küresel ticaretteki ani değişikliklere kadar, bozulma, günlük bir gerçeklik haline geldi.

Bu istikrarsızlığın ve bozulmanın ekonomik bedeli şaşırtıcı. Yalnızca siber suçların bu yılın sonuna kadar küresel ekonomiye 1,2 trilyon dolara¹ mal olacağı tahmin ediliyor – bu rakam büyük altyapı arızalarının bile üstünde.

Nisan ayında İspanya ve Portekiz'i karanlığa gömen elektrik kesintisi tahmini olarak 1,6 milyar avroya (1,82 milyar dolar) mal oldu².

Bu olaylar, özellikle küresel bağlantıların kritik tedarik zincirlerine ve karmaşık teknoloji ağlarına olan bağımlılığının

artırmasıyla, modern işletmelerin artan kırılganlığını vurguluyor. Bu ortamda, uyum sağlama ve bozulmaların önüne geçme kapasitesi artık kritik bir fark yaratıcı ve stratejik bir avantaj. Ve bu avantaj her zamankinden daha önemli.

Son Uluslararası İş Raporu (International Business Report - IBR) araştırmamıza göre, orta ölçekli şirketlerin %53,9'u sektör rekabetçiliğini büyüme konusunda bir kısıtlama olarak görüyor. Öngörü sahibi, dayanıklı ve uyum sağlayabilen şirketler, rakipler toparlanmak için çabalarken, varlıklarını korumak, müşteri güvenini sürdürmek ve fırsatları değerlendirmek için daha iyi bir konumdalar.

Bozulma Dönemlerinde Orta Ölçekli Firmaları Zorlayan Üç Unsur

Bu yıl, üç temel güç, sistemler, tedarik zincirleri ve küresel piyasalar genelinde zayıflıkları ortaya çıkardı. Bunlar orta ölçekli işletmelerin en çok odaklandığı ve stratejik yatırımların bozulma yoluyla büyüme için tetiklediği alanlar.

1. Sistemler ve Altyapı

Güvenilir teknoloji altyapısı olmazsa olmazdır, ancak siber tehditler giderek artmaktadır. Son IBR araştırmamız, orta ölçekli şirketlerin %55,4'ünün siber güvenlik ve dijital risk

konusunda endişeli olduğunu gösteriyor – bu oran, 2024’ün ilk çeyreğinde takip edilmeye başlanmasından bu yana en yüksek seviyede.

Riskler gerçek – bu yılın başlarında İngiltere’deki perakendecilere yapılan fidye yazılımı* saldırıları bir süpermarketin 300 milyon sterlinlik³ tahmini zarara uğramasına yol açtı. Küresel bir otomobil üreticisi ise sistemlerini kapatmak ve dünya çapında üretimi durdurmak zorunda kaldı. Bu durum iş süreçlerini riske attı ve tedarik zinciri ile perakendeci arasında kaosa yol açtı⁴.

Migiel de Wit-Beets (Grant Thornton Hollanda Siber Risk Hizmetleri, Partner), “Günümüz dünyasında siber güvenlik riskleri, jeopolitik ve doğal afetlerle karşılaştırılabilecek düzeyde önemli bir iş riski. Hollanda başta olmak üzere dünya çapında çeşitli kuruluşlarda son zamanlarda yaşanan veri ihlalleri, mevzuata uymamanın her zaman dayanıklı olmak anlamına gelmediğini gösteriyor. Kuruluşlar, dayanıklılığı, mevzuat uyumluluğunun bir parçası olarak görmeli.

IBR araştırmamız şirketlerin yerinde saymadığını gösteriyor – orta ölçekli firmaların %68’i teknolojiye yatırım yapıyor ve yarısından fazlası (%55,3) siber güvenlik yükseltmelerine öncelik veriyor. Dönüşümü hızlandırmak için teknolojiyi de kullanıyorlar:

- %59,7’si ileri teknolojileri uygulamaya koyuyor
- %52,4’ü yazılımlarını güncelliyor.
- % 67,4’ü inovasyonu desteklemek için yapay zekâya yatırım yapıyor.

Bu yatırımlar, temel savunma çizgisinden fırsatlara doğru bir kaymaya işaret ediyor. Şirketler, sadece bozulmaya karşı koymak için değil, bozulmanın içinden geçerek büyümek için daha dikkatle seçilmiş, daha dinamik sistemler kuruyorlar. Sistemlerin ve süreçlerin bağlanabilirliği ve gücü artmaya devam ettikçe, orta ölçekli firmaların bu hızı ayak uydurmak için gereken yatırım ve dikkati küçümsememesi gerekir.

2. Aşırı Hava Koşulları

Aşırı hava koşulları artık uzak bir tehdit değil; orta ölçekli şirketler için büyüyen ve acil bir sorun. Sel ve orman yangınlarından sıcak hava dalgalarına ve kasırgalara kadar bu olaylar operasyonları aksatıyor, altyapıya zarar veriyor ve tedarik zincirlerini tehdit ediyor. Son IBR araştırmamız şirketlerin %49,2’sinin çevresel kaygıları büyüme üzerinde bir kısıtlama olarak değerlendirdiğini gösteriyor (2025’in ikinci çeyreğinden bu yana 3,2 puan artış). Ve buna bağlı olarak finansal etki de artıyor.

ABD’de Ulusal Okyanus ve Atmosfer Dairesi’nin (NOAA) Ulusal Çevre Bilgi Merkezleri (NCEI) geçen yıl 27 büyük hava ve iklim felaketi yaşandığını ve bunların yaklaşık 182,7 milyar dolara⁵ mal olduğunu bildirdi. Sadece Los Angeles’ta ocak ayında çıkan yangınların ekonomik zararının 250-275 milyar dolar olduğu tahmin ediliyor⁶.

Bu tür olaylar daha sık ve daha öngörülemez hale geldikçe, fiziksel altyapı ve lojistikte hasardan, sigorta ve kurtarma maliyetlerinde artışa ve tüketici güveninde erozyona kadar çeşitli etkiler ortaya çıkabilir.

Buna karşılık, şirketler sürdürülebilirliğin sadece risk yönetimi veya sorumlulukla ilgili olmadığını, aynı zamanda dayanıklılık ve rekabet üstünlüğü ile ilgili olduğunu kabul ediyor. Orta ölçekli şirketlerin çoğu sürdürülebilirlik girişimlerine yatırım yapmaya devam ederken “Sürdürülebilirliği ölçeklendirmek” raporumuzda da görüldüğü gibi, %41,6’sı pazar rekabetini temel bir etken olarak gösteriyor. Bu, sürdürülebilirliğin stratejik bir kaldıraç haline geldiğini gösteriyor.

3. Tedarik Zincirlerinin Güvenliği

Etkin tedarik zincirleri orta ölçekli işletmelerin can damarıdır, ancak giderek artan bir baskı altındadırlar. Jeopolitik gerilimlerden değişen ticaret politikalarına, ticaret yollarından iklim değişikliğinden lojistik darboğazlarına kadar firmalar mal, hizmet ve bilgi akışını tehdit zorluklarla karşı karşıya ve bu zorluklar sürekli artıyor.

Son IBR araştırmamız, orta ölçekli firmaların %48,7’sinin tedarik zincirlerini ve karmaşık satın alma sistemlerini büyümelerine engel olarak gördüklerini gösteriyor. Bu yılki yeni tarife rejimleri dalgası birçok işletmeyi tedarik yollarını hızla yeniden yapılandırmaya, alternatif tedarikçiler bulmaya ve yeni pazarlara girmeye zorladı – çoğu zaman çok az bir uyarı ile. Etkisi şimdiden hissedilmeye başlandı:

- Firmaların %53’ü girdi maliyetlerinin (hammadde ve diğer mallar) önümüzdeki 12 ay içinde artmasını bekliyor.
- Yurtdışı gelir büyümesi için beklentiler 2025’in ilk çeyreğindeki %52,1’den %49,9’a düştü.

Bu aksaklıklar sadece lojistik değil, stratejiktir. Gecikmeler, eksiklikler ve artan maliyetler marjları eritebilir, müşteri ilişkilerine zarar verebilir ve inovasyonu durdurabilir. Ve küreselleşme sonrası dönemde, ticaretin giderek daha fazla parçalandığı bir ortamda, dinamizm ve uyum yeteneği kilit önem taşıyor.

Tedarik zincirlerini ayrıntılı bir şekilde anlayarak karmaşıklığı yönetebilen, çeşitli tedarik ilişkilerini koruyup geliştirebilen ve tedarik stratejilerine esneklik katabilen şirketler, daha iyi bir konumda olacaklar.

Bozulma Zamanlarında Gelişmek

Şirketler, ideal şartlardaki her türlü bozulma ve değişimlere karşı direnç geliştirmeli ve evrim geçirmelidir. Küresel ekonominin içinde bulunduğu güncel durum yeni bir dinamizm türü gerektiriyor. Operasyonlarını sürdürebilen, hızla yön değiştirebilen ve kaosu ortasında yeni fırsatları görebilenler rekabet avantajı elde edecek. Bozulmanın sürekli olduğu bir dünyada “uyum sağlama” yeni başarı para birimi - ve farklılaşma, firmaların bozulmayı kendi avantajlarına nasıl şekillendirebileceklerinin yanıtı. Değişimde yavaş olanlar, çok çabuk geride kalacak.

Kaynaklar

1 [The True Cost of Cybercrime: Why Global Damages Could Reach \\$1.2 - \\$1.5 Trillion by End of Year 2025 - Cyber Defense Magazine](#)

2 <https://www.reuters.com/business/energy/post-blackout-spain-portugal-companies-count-cost-2025-04-29/>

3 <https://www.bbc.co.uk/news/articles/c93llkg4n51o>

4 <https://www.bbc.co.uk/news/articles/czdjn0lv64ro>

5 [2024: An active year of U.S. billion-dollar weather and climate disasters | NOAA Climate.gov](#)

6 [Estimated cost of fire damage balloons to more than \\$250 billion - Los Angeles Times](#)

* **Fidye yazılımı**, verileri erişilemez hale getirdikten sonra bir uyarı kutusu aracılığıyla verilerin şifrelendiğini açıklayan bir mesaj gönderir ve şifre çözme anahtarı karşılığında genellikle kripto para birimi cinsinden para talep eder.

Grant Thornton International, International Business Reports – IBR Serisinden Hazırlanmıştır.

Grant Thornton

www.grantthornton.com.tr

OFİSLERİMİZ

İSTANBUL

Reşit Paşa Mahallesi
Park Plaza, Eski Büyükdere
Caddesi, No:14 K:10
Maslak/Sarıyer

T : 0 212 373 00 00
F : 0 212 291 77 97

ANKARA

Tepe Prime İş Merkezi
Mustafa Kemal Mah. Eskişehir
Yolu 7. Km No:266B, Kat:12
Söğütözü/Ankara

T : 0 312 219 16 50
F : 0 312 219 16 60

İZMİR

Akdeniz Mahallesi
1353. Sokak No:2
Armesa İş Merkezi K: 3/32
Konak/İzmir

T : 0 232 489 78 48
F : 0 232 489 78 48

BURSA

Balat Mahallesi
Sıhhiye Caddesi
Ofis 4200 Sitesi No:2/37
Nilüfer/Bursa

T : 0 224 249 53 70
F : 0 224 249 53 76

© 2025 Grant Thornton Türkiye. Tüm hakları saklıdır.
Bu yayında geçen "Grant Thornton", Grant Thornton üye firmalarının bağlı bulunduğu ve çatısı altında denetim, vergi ve danışmanlık hizmetleri verdikleri markaya işaret etmektedir. Grant Thornton Türkiye, Grant Thornton International Ltd (GTIL) üye kuruluşudur. GTIL ve üye firmalar dünya çapında bir ortaklık değildir. GTIL ve üye firmalar, kendi başlarına, bağımsız yasal kuruluşlardır. Hizmetler, üye firmalar tarafından sağlanır. GTIL herhangi bir müşteriye hizmet sunmaz. GTIL ve üye firmalar birbirlerinden sorumlu değildir.